

Social innovation i Sverige

Kartläggning av ekosystemet för social innovation

.....

FELICIA GUSTAFSSON & ANDREAS NETZ - VINNOVA

Titel: Social innovation i Sverige - *Kartläggning av ekosystemet för social innovation*

Författare: Felicia Gustafsson & Andreas Netz - Vinnova

Serie: Vinnova Rapport VR 2018:01

ISBN: 978-91-87537-68-4

ISSN: 1650-3104

Utgiven: Januari 2018

Utgivare: Vinnova - Verket för Innovationssystem/Swedish Governmental Agency for Innovation Systems

Diarienumr: 2014-06313

Omslagsfoto: Matton Images

Kort om Vinnova

Vår vision är att stärka Sverige som forsknings- och innovationsland.

Vinnova är Sveriges innovationsmyndighet. Vår uppgift är att bidra till hållbar tillväxt genom att förbättra förutsättningarna för innovation. Det gör vi främst genom att ge bidrag till innovationsprojekt och forskning som behövs för att utveckla nya lösningar. Vi satsar också långsiktigt på starka forsknings- och innovationsmiljöer.

Vi stimulerar samverkan mellan företag, universitet och högskolor, offentlig verksamhet, civilsamhället och andra aktörer. Vår verksamhet är även inriktad på att stärka internationell samverkan.

Varje år satsar Vinnova ungefär tre miljarder kronor för att främja innovation. Merparten fördelas genom utlysningar där företag, offentliga aktörer och andra organisationer kan söka finansiering. Alla insatser följs upp och utvärderas kontinuerligt och vi genomför regelbundet analyser av insatsernas effekter.

Vinnova är en statlig myndighet under Näringsdepartementet och nationell kontaktmyndighet för EU:s ramprogram för forskning och innovation. Vi är också regeringens expertmyndighet inom det innovationspolitiska området. Vi är drygt 200 personer med kontor i Stockholm och Bryssel. Tillförordnad generaldirektör är Leif Callenholm.

I publikationsserien **Vinnova Rapport** publiceras material som genererats inom ramen för program och projekt som finansierats av Vinnova eller material som tagits fram inom eller på uppdrag av Vinnova. Det kan röra sig om rapporter från enskilda projekt och program, studier, analyser, översikter, utredningar, utvärderingar, kunskapsammansättningar, debattskrifter och strategiskt viktiga arbeten.

I Vinnovas publikationsserier redovisar bland andra forskare, utredare och analytiker sina projekt.

Publiceringen innebär inte att Vinnova tar ställning till framförda åsikter, slutsatser och resultat. Undantag är publikationsserien

Vinnova Information där återgivande av Vinnovas synpunkter och ställningstaganden kan förekomma.

Vinnovas publikationer finns att beställa, läsa och ladda ner via www.vinnova.se.

Tryckta utgåvor av Vinnova Rapport säljs via Norstedts Juridik AB, www.nj.se/offentligapublikationer, tel 08-598 191 90 eller kundservice@nj.se

Vinnova's publications are published at www.vinnova.se

Social innovation i Sverige

*Kartläggning av ekosystemet
för social innovation*

FÖRFATTARE: FELICIA GUSTAFSSON & ANDREAS NETZ – VINNOVA

Titel: Social innovation i Sverige – *Kartläggning av ekosystemet för social innovation*

Författare: Felicia Gustafsson & Andreas Netz - Vinnova

Serie: Vinnova Rapport VR 2018:01

ISSN: 1650-3104

ISBN: 978-91-87537-68-4

Utgiven: Januari 2018

Utgivare: Vinnova - Verket för Innovationssystem/Swedish Governmental Agency for Innovation Systems

Diarienummer: 2014-06313

Produktion & layout: Vinnovas kommunikation

Omslagsbild: Matton Images

Innehållsförteckning

Förord	5
Sammanfattning	7
1 Vad är social innovation?	9
1.1 Definitioner av Social innovation	9
1.2 Definition av Socialt entreprenörskap och Socialt företagande	9
1.3 Kunskapssammanställning	10
2 Utmaningar inom social innovation	14
2.1 Finansiering	15
2.2 Kunskap	16
2.3 Kompetens	17
2.4 Organisering och styrning	18
3 Social innovation och Agenda 2030	21
4 Nationell politisk nivå	23
5 Aktörer	25
6 Intervju- och enkätsammanställning	26
6.1 Intervjuer	26
6.2 Enkäter	33
6.2.1 Enkät aktörer	34
6.2.2 Enkät projekt	37
7 Analys och slutsats	41
7.1 Finansiering och att skapa en marknad	41
7.2 Mäta effekter	43
7.3 Kunskap, forskning och mötesplatser	43
7.4 Kapacitetsbyggande av ledarskap och affärsmässighet	44
7.5 Policy	44
7.6 Slutsats	45
Referenser	48

Förord

Social innovation har uppmärksammats i en allt högre utsträckning under 2000-talet och dess roll i att möta de sociala, ekonomiska, politiska och miljömässiga utmaningarna som vi står inför globalt har erkänts i bland annat EU:s tillväxtstrategi Europa 2020[1]. 2015 antogs också FN:s globala hållbarhetsmål som tydligt även inkluderar det sociala hållbarhetsperspektivet.

För att finna lösningar på olika samhällsproblem krävs nya idéer, metoder och samarbeten vilka inte alltid kommer från de etablerade forsknings- och innovationsstrukturerna inom universitet, näringsliv och myndigheter. Under de senare åren har social innovation uppmärksammats i allt fler länder som en möjlighet att bättre ta tillvara på och nyttja den inneboende innovationskraften som finns i hela samhället, men som sällan kan hanteras inom ramen för traditionella forsknings- och innovationsinsatser[2].

Sedan 2015 har programmet Social innovation funnits med egen strategi, budget och utlysningar – ett strategiarbete som inleddes redan 2013. Sedan starten har över 1000 ansökningar inkommit till våra satsningar och vi har beviljat projekt för ca 50 MSEK inom privat, offentlig och idéburen sektor.

Som ett led i områdets, Vinnovas och programmets utveckling har vi under 2017 genomfört en inventering av ekosystemet för området social innovation i Sverige, vilket innefattar statliga, privata, akademiska, offentliga, ideella möjliggörare inom området. Inventeringen innefattar en litteratursammanställning samt kartläggning av huvudsyfte och behov hos aktuella och relevanta aktörer. Det arbetet har kompletterats med intervjuer och enkäter till olika aktörer samt en enkät till alla som sökt finansiering inom programmets utlysningar. Målet är att identifiera gap och möjligheter i systemet för att svara på frågan om vilken Vinnovas roll ska vara för att främja och finansiera det sociala innovationssystemet och dess aktörer på bästa sätt. Den ursprungliga tanken var att rapporten enbart skulle användas internt som underlag för vårt utvecklingsarbete. Under arbetets gång har vi insett att även om det fortfarande är huvudsyftet så kan andra aktörer ha nytta av det arbete vi genomfört. Därav väljer vi att publicera den i vår rapportserie för andra att bygga vidare på.

Tack till Anna Edwall, Ylva Strander, Andréa Råsberg, Max Parknäs, Magnus Lagerholm och Peter Lindelöf för hjälp med rapporten. Ett extra stort tack till alla sociala entreprenörer, innovatörer och innovationsfrämjare som har delat med sig av sin kunskap och sina upplevelser och erfarenheter genom intervjuer och enkäter.

Vinnova i januari 2018

Peter Lindelöf
Direktör och avdelningschef
Innovationsledning

Felicia Gustafsson
Handläggare
Samhällsutveckling

Andreas Netz
Programledare
Samhällsutveckling

Sammanfattning

Vi står inför allt fler komplexa samhällsutmaningar såsom klimatförändringar, demografiska förändringar, ökande ojämlikhet och krav på högre effektivitet i den offentliga sektorn. Detta ökar behovet av nya lösningar som idag inte uppkommer inom de rådande systemen kring privat respektive offentlig sektor. Trots stort intresse för fältet, inte minst på EU-nivå saknas fortfarande ett officiellt erkännande av social innovation som ett eget fält och även en samlad politik för området i Sverige. Däremot har området socialt entreprenörskap och social innovation under 2017 fått ett ökat intresse hos nuvarande regering och fler viktiga insatser på området planeras. Det finns även en brist på forskning inom området samtidigt som det är svårt för befintliga forskare att få medel för att bedriva forskning både om fenomenet och hur man kan främja området i stort. Brist på entydiga definitioner och tydliga organisationsformer orsakar svårigheter att statistiskt redogöra för utvecklingen av social innovation och socialt entreprenörskap.

Generellt sett kommer idéerna inom social innovation inte från aktörer som traditionellt sett varit starka inom forsknings- och innovationsområdet och som är ovana vid affärsmässiga arbetssätt. Detta i kombination med att sociala innovatörer ofta inte lyckas mäta de positiva effekter som deras lösningar innebär gör att innovatörerna tenderar att bli marginaliserade i det nuvarande rådgivningssystemet för startups och entreprenörer. Det traditionella innovationssystemet har bristande kunskap kring social innovation och har svårt att hantera lösningar som syftar till att skapa samhällsnytta snarare än att generera vinst. Dessa två faktum bidrar till att många sociala innovationer inte skalas upp från lokal till nationell eller internationell nivå.

För att finansiera utveckling och spridning av sociala innovationer som bidrar till samhällsnytta finns flera möjligheter om offentlig sektor lyckas öppna upp för denna typ av aktörer. Exempelvis kan sociala upphandlingsklausuler utnyttjas i större utsträckning, Idéburna Offentliga Partnerskap (IOP) kring samhällsutmaningar slutas och sociala utfallskontrakt (SIB) kan skapas för att finansiera sociala innovatörers verksamhet.

Sociala innovationer realiserar ofta i samverkan mellan offentliga-, privata och idéburna aktörer, ökad samverkan skulle kunna leda till bättre och effektivare lösningar. Ofta behövs ett tydligt och modigt ledarskap för att driva denna typ av samverkan. Sociala innovatörer upplever att det finns ett behov av olika typer av stöd i olika faser av organisationens utveckling, från tidig konceptutveckling till uppskalning.

Vår bedömning är att Vinnova är en viktig aktör i det svenska sociala innovationssystemet. Vi har i vår kartläggning konkluderat att det finns följande utmaningar inom det sociala innovationssystemet:

- Finansiering och att skapa en marknad
- Mäta effekter

- Kunskap, forskning och mötesplatser
- Kapacitetsbyggande av ledarskap och affärsmässighet
- Policy

Vi ser att vi med vårt uppdrag har gjort och kan göra mycket för att fortsätta utveckla det sociala innovationssystemet och möta de utmaningar som finns idag. Planen är att de närmaste åren särskilt fokusera på att:

- 1 Fortsätta stötta innovationsprojekt med finansiering för utveckling, test och uppskalning av sociala innovationer
- 2 Utveckla området effektmätning och alternativa finansieringsmodeller/ersättningsmodeller med fokus på utfall
- 3 Utveckla förutsättningar för och spridning av ny forskning och kunskap¹
- 4 Etablera/stärka ett system av sociala innovationsfrämjare
- 5 Genom policyarbetet bidra till att lösa policyutmaningar.

---

¹ Där finansieringen i december 2017 av en Nationell kunskapsplattform för Social innovation i Sverige mellan MSI och fem lärosäten är ett första steg

---

1 Vad är social innovation?

För att få överblick över kunskapsområdet, vad som avses med sociala innovation och för att försöka få en samlad bild av den litteratur som finns på området har vi gjort en litteratur- och kunskapssammanställning. Det som presenteras nedan är ett urval som gjorts och är inte nödvändigtvis uttömmande.

1.1 Definitioner av Social innovation

Observera att majoriteten av dessa har översatts från originalspråk.

”Sociala innovationer syftar till att aktivera, främja och utnyttja hela samhällets innovationspotential och genom nya sociala angreppssätt adressera samhällsbehov på bättre sätt än vad som hittills gjorts. Det kan vara nya varor, tjänster, metoder, affärsmodeller eller arbetssätt som genom nya sätt att tänka bidrar till ett inkluderande samhälle. De som berörs av ett problem involveras i formuleringen och lösningen av det. Den primära intentionen är samhällsnytta, det är inte enbart en (positiv) bieffekt”
(Vinnova, 2017)

”Begreppet social innovation brukar förklaras som innovativa tjänster, produkter, processer och metoder som strävar efter att möta samhällets utmaningar. Det kan vara allt ifrån klimathot till finanskris, segregation, arbetslöshet, åldrande befolkning och utanförskap”
(Mötesplats Social innovation, 2017)

”Social innovation handlar om att producera produkter och tjänster genom att identifiera och tillhandahålla nya tjänster som förbättrar livskvaliteten för individer och samhällen; och identifiera och implementera nya processer för integrering på arbetsmarknaden, nya kompetenser, nya arbeten, och nya form av deltagande, som diversifierade element som var för sig bidrar till att förbättra individers position på arbetsmarknaden”
(OECD, 2016)

”Vi beskriver social innovation som en kombination och/eller sammansättning av social praxis i vissa verksamhetsområden eller sociala kontexter. Detta på uppmaning av vissa aktörer eller aktörskonstellationer på ett internationellt inriktat sätt med målet att bättre tillgodose eller svara mot behov och problem än vad som är möjligt genom redan etablerad praxis”
(SI Drive, 2016)

1.2 Definition av Socialt entreprenörskap och Socialt företagande

I Tillväxtverkets kartläggning ”Vilse i stöddjungeln? Sociala entreprenörers behov av rådgivning och finansiering” från 2017 beskrivs socialt entreprenörskap:

”För en social entreprenör/samhällsentreprenör är samhällsutmaningarna själva drivkraften och viljan att möta dessa utmaningar är en integrerad del av affärsidén.

I ett socialt företag förenar man vinstdrivande företagande med att skapa värde och samhällsnytta många gånger med inspiration från civilsamhället. Ekonomiskt överskott och vinst investeras främst i den egna verksamheten eller i verksamheter med liknande målsättningar. Ett socialt företag involverar många gånger anställda, kunder och intressenter i de kommersiella aktiviteterna.”

1.3 Kunskapssammanställning

Internationellt sett används konceptet social innovation på olika sätt, framförallt med avseende på vilka förhållningssätt, metoder och aktörskonstellationer som associeras med begreppet. Inte sällan har termen social innovation även använts för att beskriva närliggande koncept såsom socialt entreprenörskap och företagande. Samtidigt har potentialen hos sociala innovationer att bidra till transformativ och systemisk förändring uppmärksammats i allt högre grad[1] och i en policyöversikt publicerad av den europeiska kommissionen betonas vikten av att social innovation särskiljs från liknande begrepp och erkänns som en enskild metod för handling och social förändring[3]. I en internationell kontext så tyder även undersökningar på att sociala företag endast är engagerade i en minoritet av initiativ inom området för social innovation[1].

Trots att begreppet social innovation är omdiskuterat, så finns det ett antal gemensamma kopplingar, tillvägagångssätt och karaktärsdrag som återkommer inom ramen för internationella jämförelser och litteraturöversikter. Internationellt så har gemensamma kopplingar mellan initiativ, utöver drivkraften att adressera ett socialt behov eller en samhällsutmaning, framförallt varit en hög användarinkludering samt ett högt antal deltagande parter som representerar olika sektorer, aktörsgrupper och policyfält[1].

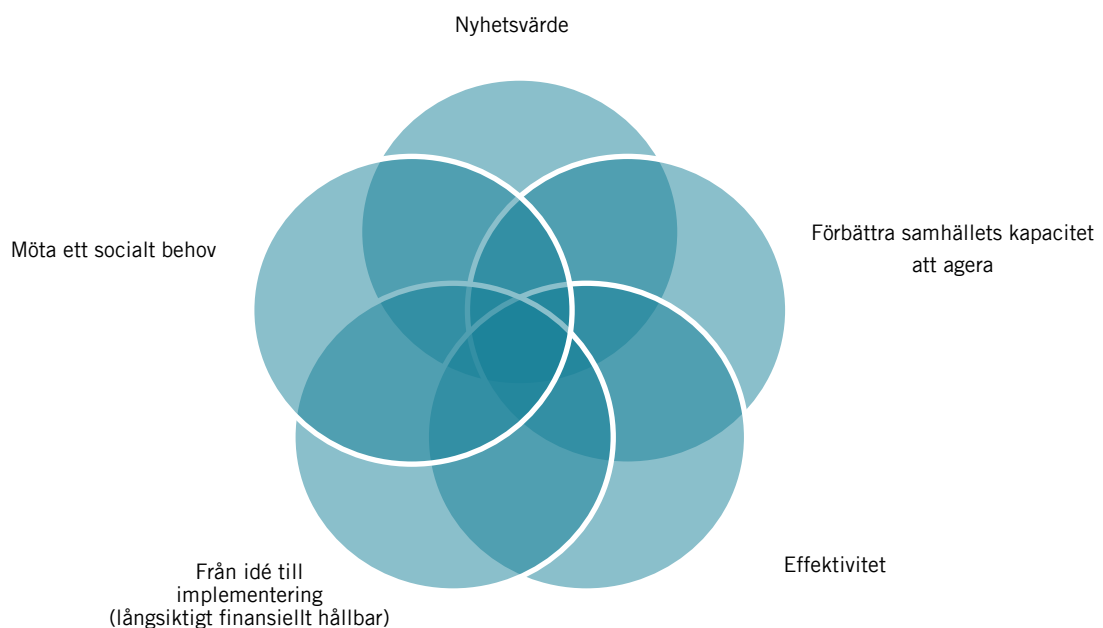
I Nordeuropa var användaren aktivt involverade i 84 procent av de initiativ som kartlades inom det internationella projektet ”Social Innovation Drive” år 2016. Direkt involvering i den sociala utvecklingen kan även anses vara en faktor som möjliggör social innovation; desto närmare en aktör är det sociala behovet, desto högre är sannolikheten för social innovation[4]. Användarinvolvering som princip stämmer även överens med vikten av egenmakt som central komponent inom social innovation, vilket till viss del förklarar varför en stor del av det aktiva deltagandet inom social innovation utgörs av aktörer från civilsamhället, tätt följt av offentlig sektor[1].

I rapporten ”Guide to Social innovation” publicerad av den europeiska kommissionen listas ett antal generella tillvägagångssätt som kännetecknar initiativ inom social innovation:

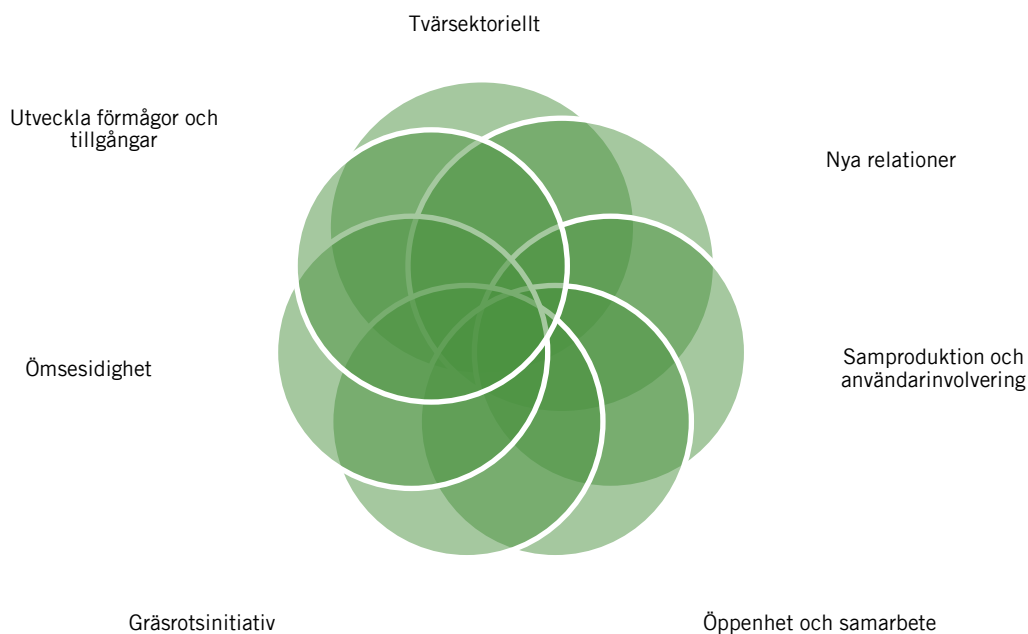
- Öppenhet när det kommer till kunskapsdelning och ägandeskap av kunskap.
- Multi-disciplinära med ett integrerat förhållningssätt till problemlösning.
- Aktiv involvering av medborgare och användare samt stärkande av medborgares egenmakt snarare än ”top-down” och expert-drivet.
- Leds av efterfrågan snarare än drivs av tillgång.
- Skräddarsydda koncept; majoriteten av lösningarna måste anpassas efter lokala förutsättning och/eller individer.

Termen social innovation och dess användning har även undersökts inom ramen för en litteraturöversikt publicerad av TEPSIE år 2012[5]. Utifrån detta föreslogs ett antal centrala komponenter (figur 1) som bör finnas för att en produkt, tjänst, praxis etcetera ska definieras som socialt innovativ. Även ett antal karaktärsdrag föreslogs som ansågs vanligt förekommande bland sociala innovationer, med hypotesen att en social innovation bör återspegla åtminstone ett av dessa (figur 2).

Figur 1 Centrala komponenter

Figur 2 Vanligt förekommande karaktärsdrag

I "The Open Book of Social Innovation"[6] publicerad av Nesta beskrivs ett ökat intresse för social innovation i Europa som skapats utifrån att vi står inför allt fler komplexa samhällsutmaningar såsom klimatförändringar, demografiska förändringar, ökande ojämlikhet och åtstramningar i den offentliga sektorn. Något som även Tillväxtanalys framhåller i en rapport där de skriver att intresset för social innovation har ökat, både på lokal och nationell nivå, bland annat beroende på att ekonomiska svårigheter i en del länder och att samhällsutmaningar såsom en åldrande befolkning och klimatförändringar blir alltmer påträngande och ökar trycket på nya lösningar[2].

Även det europeiska initiativet SI Drive menar att de utmaningar som driver social innovation är gemensamma för stora delar av Europa. Utmaningarna som nämns är demografiska förändringar såsom problematiken med en åldrande befolkning, social inkludering och sammanhållning, fattigdom, skola och utbildning samt även miljöfrågor kopplade till mobilitet och energiförsörjning[1].

I en guide över social innovation från 2013, publicerad av Europeiska kommissionen, listas ett antal områden inom vilka social innovation anses skulle kunna spela en stor roll för offentliga organisationer och myndigheter (se tabell 1).

Tabell 1 Tematiska områden inom social innovation i EU

TEMATISKA OMRÅDEN	BESKRIVNING
DEMOGRAFI	Migration och en åldrande befolkning
MILJÖMÄSSIGA TRENDER	Vatten, klimatförändringar och energi
NYA SAMHÄLLSTRENDER	Mångfald och det digitala samhället
FATTIGDOMSRELATERADE TRENDER	Fattigdom, social exkludering och barnfattigdom
TRENDER INOM HÄLSA OCH VÄLMÅENDE	Ojämligheter inom hälsa, livskvalitet och omsorg.
TRENDER INOM ETISKA PRODUKTER OCH TJÄNSTER	Fairtrade och lokal produktion

I en svensk kontext fastställer även den strategiska forsknings- och innovationsagendan för Social innovation i Sverige som publicerades år 2014 (finansierade inom ramen för de strategiska innovationsprogrammen på Vinnova) sociala innovationers potential att bidra till att lösa sociala och samhällsliga utmaningar såsom arbetslöshet, klimatförändringar och hållbar utveckling, en åldrande befolkning, migration och integration samt demokratisering. Agendan anser även att social innovation har potential att bidra till att bryta förlegade normer i innovationssystemet, öka innovationsgraden inom offentliga sektor, öka hållbart företagande genom till exempel socialt entreprenörskap och företagande samt bidra till en ökning av tvärssektoriell samverkan[7].

Sammanfattningsvis kännetecknas social innovation i de flesta sammanhang av öppenhet både gällande involvering av medborgare och användare samt en öppenhet gällande att sprida resultat av innovationen.

Det finns ett stort intresse för, och behov av, social innovation som ett nytt sätt att tackla många av de komplexa sociala samhällsutmaningar samhället står inför.

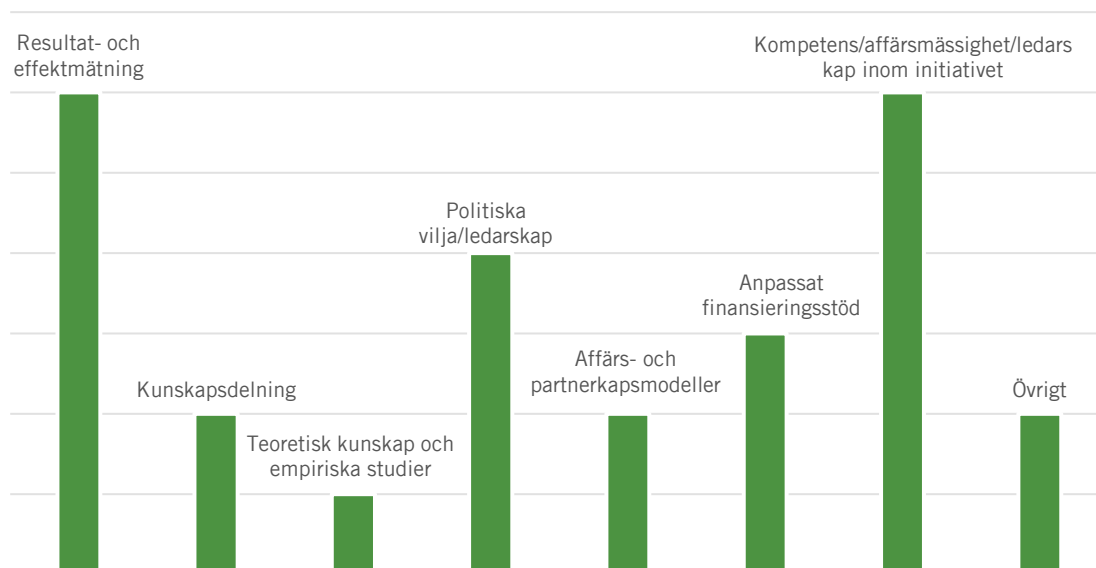
2 Utmaningar inom social innovation

Sociala innovationer syftar till att nyttiggöra innovationspotentialen i hela samhället. Likväl som andra typer av innovationer behöver även sociala innovationer en fungerande infrastruktur och resurser för att förverkligas och bli framgångsrika. Följande avsnitt avser ge en övergripande bild över de generella utmaningar som fältet för social innovation, såväl som enskilda initiativ och sociala innovatörer, står inför. Avsnittet är uppdelat i fyra delar och representerar utmaningar som knyter an till frågor om:

- 1 Finansiering
- 2 Kunskap
- 3 Kompetens
- 4 Organisering och styrning

Samtliga av dessa teman återkommer när vi själva via intervjuer och enkäter undersökt (se detaljer i avsnittet intervju- och enkätsammanställning längre ned) vilka utmaningar som svenska organisationer ansett varit centrala för fältet social innovation i Sverige (se diagram nedan).

Figur 3 Vilken huvudsaklig utmaning ser du för fältet social innovation i Sverige?

Svarande organisationer: Ashoka, Axfoundation, CKCC Catalyst for Change, CSES, Danskebank, Entreprenörskapsforum, ESF-rådet, GU Ventures, Göteborgs stad (social resursförvaltning), Ideell Arena, Leksell Social Ventures, Luleå tekniska universitet, Mikrofonen Väst, Mötesplats Social innovation, Naya AB, Partnerskapet för sociala innovationer – Örebro län, Raoul Wallenberg Academy for Young Leaders, Reach for Change, SE Forum, Social Initiative, Sopact, Sustainable Business Hub, Uppsala universitet, Västerås Science Park

Följande avsnitt innefattar såväl interna- som externa utmaningar som internationella perspektiv.

2.1 Finansiering

- Beroende av externa bidrag och kapital
- Komplex att erhålla finansiering från forsknings- och innovationsprogram
- Brist på finansieringsstöd som är anpassat efter organisationer inom fältet
- Svårt att konkurrera vid offentlig upphandling
- Brist på långsiktiga finansieringsmodeller

I en rapport publicerad av Rådgivarbyrån för Europapolitik (BEPA) år 2011 är finansiering samt beroendet av bidrag från stiftelser och offentlig verksamhet ett stort hinder för utvecklingen av sociala innovationer i EU[8]. I BEPA:s rapport från år 2015 framkommer dock att det skett en utveckling mot ett bredare urval av finansieringskällor för innovativa satsningar med sociala ändamål, både från offentlig och privat sektor, vilket även resulterat i ett ökat behov av nya metoder för att mäta social och ekonomisk nytta. Samtidigt listas bristande finansiering fortfarande som en huvudsaklig utmaning för social innovation inom både en nordeuropeisk och svensk kontext[1] och många initiativ är fortfarande beroende av externt kapital från välgörenhet, stiftelser och offentlig sektor[9].

Utmaningarna inom finansiering för sociala innovatörer består bland annat av bristande tillgång till och starkt beroende av extern finansiering samt dåliga lånevillkor, ofta till följd av svårigheter för finansiella aktörer att göra en riskbedömning av initiativen[1]. I en undersökning av sociala företag i Europa framgår det att faktorer som bristande förståelse för sociala företags organisation och potentiella avkastning inom banksektorn försvårar lånemöjligheterna[9]. Den begränsade kopplingen till den privata sektorn och kommersiella finansieringskällor gör även att många sociala entreprenörer saknar en diversifierad inkomstkälla, vilket ger sämre villkor hos banker och investerare som följd[9].

En potentiell förklaring till varför många sociala innovatörer är beroende av extern finansiering är att initiativ ofta uppstår ur gräsrotsrörelser och drivs av aktörer utanför näringslivet. Då värdet av en social innovation är beroende av den sociala nytta som skapas snarare än ekonomisk avkastning, så är det generellt sett även svårt att uppskatta resultat och effekter i monetära termer. Detta orsakar svårigheter att uppskatta marknadsvärdet utifrån traditionella parametrar, vilket resulterar i att initiativ har svårt att attrahera externt kapital då lösningens replikerbarhet och ekonomiska hållbarhet ofta ifrågasätts[8].

I syfte att främja utvecklingen av sociala innovationer anses det av vikt att upphandlingsprocesser görs mer tillgängliga för mindre organisationer[7]. Enligt en rapport publicerad den europeiska kommissionen så har sociala företag och entreprenörer idag svårt att konkurrera vid offentlig upphandling[9]. Vid offentlig upphandling väger ofta kostnaden tyngre än aspekter som social nytta och trots att vissa EU-länder har regelverk som tillåter att samhällsnytta används som kriterium så är det något som sällan implementeras i praktiken. Samtidigt utgörs sociala företags och entreprenörers konkurrensfördel primärt av den sociala nytta som skapas för målgruppen. Vidare är kontraktet vid offentlig upphandling generellt sett omfattande med specifika krav gällande finansiella tillgångar och dokumentation över tidigare uppdrag, vilket sociala företag generellt sett har svårt att tillgodose.

Det kan dock nämnas att åtstramningar i den offentliga sektorn kan utgöra en möjlighet för organisationer att positionera sig som ett kostnadseffektivt alternativ gällande tillhandahållande av vissa samhällstjänster. Ett exempel är i Frankrike, där antalet statliga kontrakt till sociala företag ökade under nedskärning i den offentliga sektorn[9].

Finansiering i tidiga faser av innovationsresan, exempelvis för att utveckla koncept och testa i tidig fas, finns generellt sett ofta att tillgå vid utvecklingen av en social innovation. Sådan finansiering förekommer ofta i form av såddfinansiering från både offentliga och privata aktörer. Ett vanligt problem är däremot att många sociala innovatörer har svårigheter att säkra kapital för senare faser i innovationsresan där mer omfattande tester och uppskalning av lösningar är centralt.

Kortsiktig finansiering i tidiga faser har en tendens att skapa kortsiktiga projekt. Detta då lösningens potential att åstadkomma samhällsnytta sällan kan verifieras under en kortare tidsperiod, vilket är kritiskt för att uppnå ekonomisk hållbarhet och långsiktig utveckling[1]. Bristen på hållbara finansieringslösningar skapar både interna problem gällande svårigheter att investera i infrastruktur och förmåga att attrahera kompetent personal, men även extern problematik då kapaciteten att ingå långsiktiga samarbeten försämras[8]. I en rapport publicerad av det europeiska forskningsprojektet "Social Innovation – Driving Force of Social Change" föreslås därför ett ökat fokus på finansieringsstöd som kan möjliggöra mer omfattande tester, prototyper och i förlängningen en uppskalning av lösningar[1].

I samma rapport ger man dock exempel på hur finansiering i senare faser av innovationsresan erbjuds av vissa finansiärer, men där kraven och komplexiteten i sådana utlysningar utgör en alltför hög tröskel för sociala innovatörer och mindre organisationer. Höga krav på medfinansiering från medverkande aktörer nämns specifikt som en faktor som hindrar deltagande från mindre aktörer och organisationer. Det anses därför även finnas ett behov av mer innovativa finansieringsprogram som är bättre anpassade efter olika organisationers storlek och struktur, exempelvis genom att möjliggöra för stöd av hybridorganisationer[1].

För att sammanfatta finns det ett stort behov av finansieringslösningar för sociala innovationer, inte minst i ett skede där innovatören vill skala upp sin lösning. Det finns även ett stort behov av att underlätta för finansiering av sociala innovationer genom offentlig sektor som kund, till exempel genom sociala upphandlingsklausuler utnyttjas. Andra sätt för offentlig sektor att öppna upp för sociala innovatörer är genom Idéburna Offentliga Partnerskap (IOP) eller genom Social Impact Bonds (SIB).

2.2 Kunskap

- Intern kunskapsbrist: bristande kunskapsdelning, spridning av goda exempel och lärande av tidigare initiativ
- Extern kunskapsbrist: bristande förståelse för koncept hos investerare och potentiella kunder
- Brist på etablerade metoder för resultat- och effektmätning
- Brist på data över pågående initiativ

En central utmaning för utvecklingen av området för social innovation anses vara den generella bristen på teoretisk kunskap och empiriska studier inom fältet[7]. I en undersökning från 2016 identifierade 22 procent av nordeuropeiska organisationer som arbetar med social innovation kunskapsbrist som huvudsaklig barriär för utvecklingen av sociala innovationer. Detta innefattade framförallt en brist på effektiv kunskapsdelning, spridning av goda exempel och metoder samt behov av att lära från tidigare initiativ[1].

I en rapport från Europeiska kommissionen identifierades en bristande förståelse för konceptet sociala företag hos såväl allmänheten som hos investerare och potentiella kunder. Termen ”socialt företag” tenderar att i högre grad förknippas med idéburen sektor och filantropi än med entreprenörskap, vilket anses påverka tillväxten, utvecklingen av kundrelationer och finansieringsmöjligheter för både sociala företag och entreprenörer negativt[9].

Resultat- och effektmätning lyfts återkommande som en central utmaning inom fältet för social innovation. Uppföljning av sociala innovationer baseras i många fall på anekdotisk evidens eller goda exempel[8] vilket kan bidra till att väcka ett intresse hos allmänheten men inte nödvändigtvis till ökad transparens och kunskap om området. I en undersökning av sociala företag i Europa år 2015 uppgavs majoriteten av verksamheterna sakna system eller strategier för att mäta och utvärdera social inverkan[9] samtidigt som bristande kunskap om innovationernas sociala inverkan begränsar möjligheterna för sociala innovatörer att attrahera extern finansiering och försvårar marknadsetablering[9].

Bristen på data över pågående initiativ och generella mekanismer för att utvärdera dessa utifrån den sociala inverkan de genererar skapar svårigheter att dra generella lärdomar om fältet i stort. Sociala utfall tenderar inte heller att mätas inom ramen för den traditionella resultatuppföljningen i forsknings- och innovationsprogram om det inte finns med som ett explicit mål med satsningen[8] vilket bidrar ytterligare till svårigheter att skapa en överblick över området för social innovation, framförallt i kontexten av att social innovation i sig inte är knutet till en viss sektor eller aktörstyp[8]. Det finns därför ett tydligt behov av ökad resultat- och effektmätning för att utvärdera initiativ inom fältet i syfte att identifiera framgångsrika policyer, metoder och tillvägagångssätt[4].

Det finns alltså ett behov av en kunskapsnod som samlar forskning och praktisk kunskap kring social innovation och socialt entreprenörskap. En sådan kunskapsnod behöver även innefatta eller kompletteras med ökad kunskap kring praktisk effektmätning för sociala innovationer.

2.3 Kompetens

- Bristande affärsmässighet
- Bristande utbildnings- och kompetenshöjande insatser inom social innovation och samhällsentreprenörskap
- Svårigheter att attrahera kvalificerad arbetskraft

Drivkraften bakom majoriteten av initiativ inom området för social innovation är viljan att adressera en samhällsutmaning eller svara mot ett lokalt socialt behov snarare än ekonomiska incitament[1]. Trender tyder även på allt fler individer från den traditionellt icke-vinstdrivande

sektorn vill starta affärsverksamheter, ofta i form av sociala företag, samtidigt som de generellt sett saknar de verktyg och den kompetens det kräver[9]. Bristande affärsmässighet och kompetens inom ledarskap lyfts som en central utmaning för utvecklingen av framförallt sociala företag i Europa. Affärsmässighet listas även som en av fem centrala utmaningar för utvecklingen av området av Mötesplats Social innovation[10].

Bristande kompetens inom områden som strategiutveckling, marknadsanalys och riskhantering resulterar bland annat i att initiativ inom fältet generellt har svårt att bedöma marknadens betalningsförmåga, har en låg drivkraft att söka extern finansiering samt har svårigheter att attrahera extern finansiering. Det försämrar även förutsättningarna för involvering i internationella affärsverksamheter och nätverk för samverkan med andra aktörer. Samtidigt upplever många sociala företag även svårigheter att attrahera kvalificerad arbetskraft, vilket uppges bero på en bristande förmåga att erbjuda marknadsmässiga löner jämfört med andra sektorer inom näringslivet[9].

Enligt en undersökning från 2016 består organisationer som driver social innovation i norra Europa i genomsnitt av 33 anställda[1]. Små organisationer är mer benägna att uppleva ”gap” i kompetensen hos anställda då personalen har ett behov av att vara mer mångsidig för att kunna utföra olika funktioner. Kompetensbrist inom områden som kräver specialisering, till exempel IT, lagstiftning, och finansiering, är särskilt uppenbara inom mindre organisationer[8]. Bristande kompetens hos personalen innebär en ökad arbetsbelastning vilket resulterar i bristande utrymme för kompetensutveckling och försvårar att uppnå strategiska mål.

En central framgångsfaktor för många sociala entreprenörer lyfts därför som förmågan att kombinera engagemang med ekonomisk realism[11]. Vidare anses det även av vikt att det finns kunskap inom organisationen om hur man attraherar extern finansiering såväl som kunskap om relevant lagstiftning inom området[9]. Behovet av kompetensutvecklande insatser för sociala företag och sociala entreprenörer lyfts därför upp som centralt för att främja utvecklingen av fler framgångsrika sociala innovationer, såväl som ökad akademisk och icke akademisk utbildning inom både social innovation och samhällsentreprenörskap[7].

Som en sammanfattning finns ett behov av kompetensförstärkning hos sociala innovatörer. På motsvarande sätt finns en kunskapsbrist i stödsystemet runt dessa innovatörer hos till exempel inkubatorer och innovationskontor.

2.4 Organisering och styrning

- Organisationskulturen inom offentlig administration
- Brist på koordinering mellan olika politiska nivåer och organisationer
- Bristande kunskap och förståelse inom offentlig sektor för social innovation
- Nyttja den innovativa och demokratiska kraften i civilsamhället

Organisering och styrning fokuserar på hur aktiviteter och satsningar inom social innovation organiseras på en strukturell nivå. I en undersökning av barriärer för utvecklingen av sociala innovationer uppgav 9,8 procent otillräckligt politiskt stöd, 8,5 procent politiskt motstånd och 13,4 procent legala restriktioner[1].

Organisationskulturen inom offentlig sektor, på såväl nationell, regional och lokal nivå, lyfts återkommande som ett hinder för social innovation. I en europeisk kontext lyfts även en negativ inställning till förändring och risktagande vilket förstärks av bristande politisk vilja och ledarskap inom området. Offentlig sektor tenderar att organiseras utifrån tydligt definierade ansvarsområden med tillhörande budget och mål, vilket skapar silon. Detta blir särskilt tydligt för social innovation som adresserar problem som spänner över olika policyfält och drivs genom tvärssektoriella samarbeten mellan diversifierade aktörer[1]. Detta resulterar i en fragmenterad kapacitet och kunskap om social innovation mellan både politiska nivåer och organisationer, vilket minskar förutsättningarna för koordinerade åtgärder och ökar risken för överlappande och inkonsekventa policyer[8]. Brist på koordinering återfinns även mellan de olika intressegrupperna i det sociala innovationssystemet (nätverk, finansärer, inkubatorer etcetera). Att främja samverkan mellan olika aktörsgrupper anses därför centralt i syfte att överkomma utmaningar kopplade till uppskalning och spridning av sociala innovationer[1].

I den svenska forsknings- och innovationsagendan från 2014 lyfter man behovet av att fortsätta utveckla mellan- och tvärssektoriella samarbeten runt utmaningar som sträcker sig över gränserna mellan avdelningar och sektorer i offentlig administration i syfte att främja utvecklingen av sociala innovationer. Man betonar även vikten av information och kompetensutveckling kring innovation för att skapa en ökad förståelse och kunskap kring den nytta som social innovation kan bidra med i tillhandahållande av exempelvis välfärdstjänster och service, särskilt i kontexten av begränsade offentliga resurser.

Ökad förståelse för social innovation inom offentlig sektor är av vikt inte minst för att de ofta är mottagare, medutvecklare, pådrivare och potentiell kund för den lösning som utvecklas. I en fallstudie genomförd inom ramen för det europeiska forskningsprojektet SEISMIC framgick behovet av ökat stöd för småskaliga och gräsrotsinitiativ från de lokala myndigheterna i syfte att främja social innovation. Man lyfte även behovet av att ta tillvara på den kunskap som finns hos medborgare, föreningar och lokala företag samt skapa forum för match-making, samskapande och kunskapsbyte mellan diversifierade intressenter. Samtidigt fastställer den europeiska kommissionen i en rapport från 2011 att en central problematik för social innovation ligger i den administrativa kultur som ofta präglar offentlig sektor och utgörs av ett toppstyrt angreppssätt där politiska strategier och beslut utformas på en politisk nivå för att sedan implementeras på en medborgarnivå. Detta i sin tur reducerar medborgare, intressenter och användares roll till passiv i processen att definiera och utveckla nya policyer. Det motverkar även det arbete som sker inom civilsamhällsorganisationer med målet att förstärka människors egenmakt och delaktighet i utvecklingen av samhället på såväl nationell som regional och lokal nivå. Detta står i stark kontrast mot de fundamentala aspekterna i social innovation som utgörs av ett tydligt användarperspektiv och samskapande.

I en svensk kontext lyfts behovet av att bättre nyttja den innovativa och demokratiska rollen som utgörs av civilsamhällsorganisationer för att finna nya innovativa lösningar till gemensamma behov. För att möjliggöra detta betonas vikten av att inkludera representanter från civilsamhället. Medborgare och entreprenörer lyfts även fram som viktiga för utvecklingen av framtida forsknings- och innovationsprogram.

För att summera är organisering och styrning kring social innovation ett viktigt och ofta förbisett område där det finns potential för förbättring. Detta gäller inte minst inom offentlig sektor.

3 Social innovation och Agenda 2030

Figur 4 De 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030

Kopplingen mellan Agenda 2030 och social innovation finns i de tre hållbarhetsperspektiven, Social, Ekologisk och Ekonomisk hållbarhet. De tre hållbarhetsperspektiven är helt integrerade i Agendan. Både när det gäller fördelning av huvudmål men även när det gäller fördelningen av delmål under flera av huvudmålen. Ett flertal av de globala hållbarhetsmålen är dessutom helt av social karaktär och där sociala innovationer behövs för att bidra till att målen uppnås.

Figur 5 Modell för att illustrera de 3 hållbarhetsperspektiven

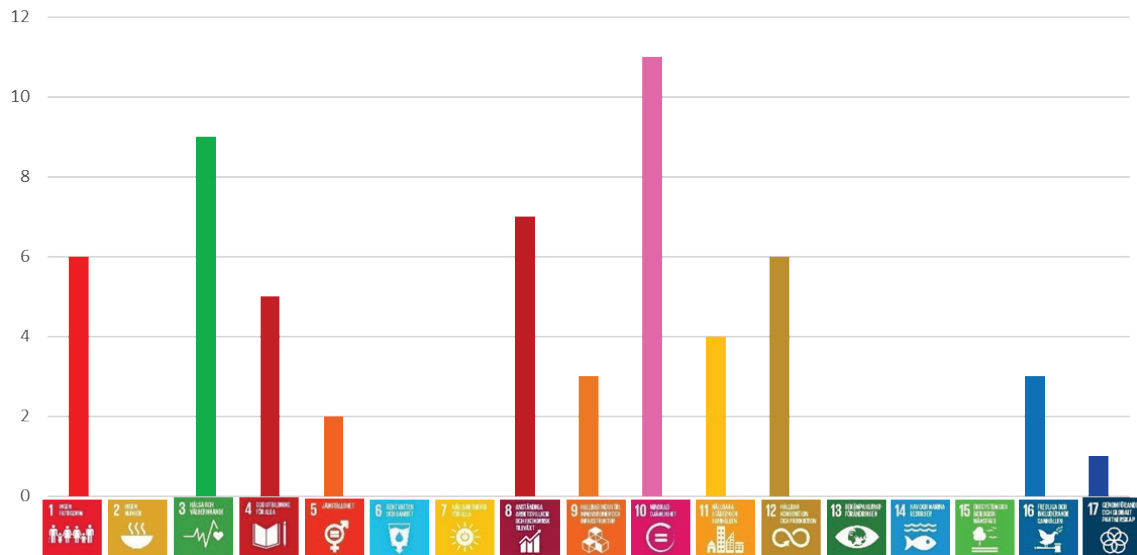

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors

lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Social hållbarhet är av avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget (resilient).

Figur 6 Agenda 2030 klassificering av Social innovations finansierade projekt

Vinnova har genomfört en portföljanslys av vår projektstock. I en enkätundersökning fick projekt som erhållit finansiering inom programmet Social innovation under våren 2017 klassificera sitt projekt utifrån vilka av de globala målen (Agenda 2030) som deras projektresultat bidrar till. Mål 10, "Minskad ojämlikhet" var det som angavs i högst utsträckning följt av mål 3 "Hälsa och välbefinnande".

4 Nationell politisk nivå

I föregående regerings arbete med att stimulera företag och möta samhällsutmaningar utgav socialt entreprenörskap och sociala innovationer viktiga delar. Dåvarande regering la därför ut en del uppdrag på dessa teman på sina myndigheter Vinnova och Tillväxtverket. Direkta regeringsuppdrag har getts till Vinnova, "Uppdrag angående social innovation i vården och omsorgen om de mest sjuka äldre"[12]. Vinnova ska under åren 2017 - 2019 använda minst 55 miljoner kronor för att utveckla och genomföra riktade insatser för social innovation.

Utöver detta genomför Vinnova självinitierade satsningar på social innovation på cirka 25 miljoner kronor per år, ofta fokuserade på aktuella samhällsutmaningar exempelvis migration och minskad segregation.

Trots att social innovation nått en växande betydelse internationellt så är begreppet fortfarande till stor del exkluderat från policydokument publicerade av till exempel den Europeiska kommissionen (med undantag för Horizon 2020 dokument samt ett antal publikationer av generaldirektorat som till exempel generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering), FN, OECD, Världsbanken etcetera inom ett flertal politikerområden (till exempel inom utbildning, miljö och klimatförändring samt mobilitet och transport)[1]. FNs globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 har dock ett stort socialt fokus då även det sociala hållbarhetsperspektivet är starkt inkluderat i Agendan.

Under de senaste åren har ett fåtal ministrar i Sverige pratat om social innovation och framträdanden har gjorts av både civilminister Ardalan Shekarabi, näringsminister Mikael Damberg och finansmarknadsministern Per Bolund. Området socialt entreprenörskap och social innovation har under 2017 fått ett ökat intresse hos nuvarande regering och fler viktiga insatser på området planeras.

I propositionen Kunskap i samverkan[13] nämns social innovation som en del av möjliga utvecklingsområden som kan testas i demonstrationsanläggningar. Det skrivs i detta sammanhang att demonstrationsanläggningar "kan också innebära utveckling av nya lösningar som ibland kräver nya politiska initiativ, politisk samsyn, förändrade regelverk, dialog mellan olika samhällssektorer eller utveckling av sociala innovationer. Detta komplexa samband mellan teknisk utveckling, politik och samhällsutveckling för att finna konkreta lösningar på de globala utmaningarna brukar benämnas systeminnovation" [13]. Social innovation kan alltså vara en del av lösningen på de globala utmaningarna och verka systemutmanande.

I propositionerna "Ett lyft för forskning och innovation" (prop. 2008/09:50) och "Forskning och innovation" (prop. 2012/13:30) aviserades bildandet av innovationskontor för att underlätta nyttiggörandet av forskningsresultat. Sammantaget finns nu tolv innovationskontor vid femton universitet.

Innovationskontoren ska verka för nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap och rikta sig till forskare, studenter och andra anställda vid lärosätena. Nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap inkluderar bland annat kommersialisering, sociala innovationer och socialt entreprenörskap, hantering av immateriella rättigheter och samverkan av olika slag. Regeringen anser att universitet och högskolor har en mycket viktig roll i innovationsstödssystemet och att innovationskontorens roll och utveckling bör ses över. Detta inkluderar även deras relation till inkubatorerna för att säkerställa ett effektivt flöde av idéer.

Sammanfattningsvis finns det en växande politisk medvetenhet kring social innovation och sociala innovatörers potential när det gäller att tackla framtida samhällsutmaningar. Det finns dock i samband med skrivandet av denna rapport inte någon samlad politik eller nationell strategi för hur denna potential skall katalyseras.

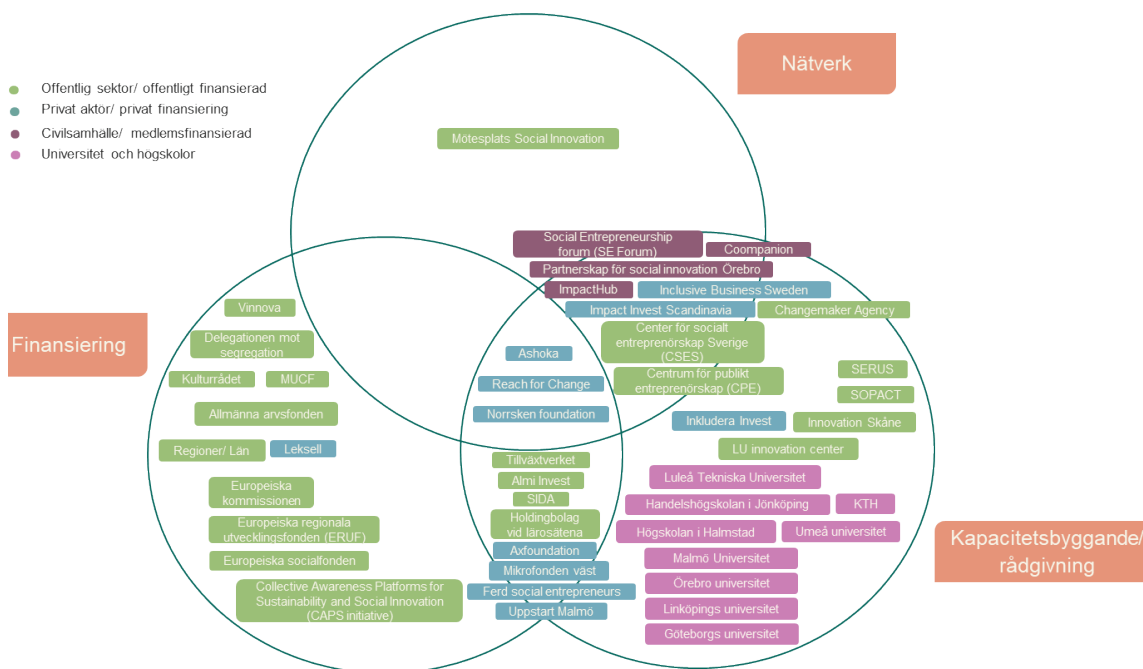
5 Aktörer

Syftet med avsnittet är att ge en sammanfattande överblick över flertalet av de aktörer som på olika sätt arbetar med och främjar utveckling av social innovation i Sverige, på vilket sätt de gör detta och vilken sektor de representerar. De aktörer som presenteras nedan är ett urval som gjorts och är inte uttömmande, den överblick som skapats är därför indikativ. Informationen till detta utgörs via insamlat material som erhållits via aktörernas egna hemsidor och andra relevanta sidor samt vad som framkommit i våra intervjuer.

Indelning sker enligt följande:

- *Finansiering* – aktörer som finansierar sociala innovationer
- *Nätverk* – aktörer som bjuder in och samlar sociala innovatörer
- *Kapacitetsbyggande/rådgivande* – aktörer som genom rådgivning, coachning mm främjar sociala innovatörer och fokuserar på att bygga kapacitet

Figur 7 Överblick av sociala innovationsfrämjare i Sverige

6 Intervju- och enkätsammanställning

6.1 Intervjuer

I syfte att få en tydligare bild över området för social innovation i Sverige och dess utmaningar så har åtta semi-strukturerade intervjuer genomförts med centrala aktörer inom området. Intervjuerna har tagit sin utgångspunkt i nio övergripande frågeställningar² med syftet att fånga utmaningar och behov för området social innovation på en system- och projektnivå. Frågeställningarna berör även Vinnovas roll inom området.

Fråga 1-3: Systemperspektiv – lösningar och behov

Synlighet av fältet

"Definition av social innovation är viktigt, nu hamnar allt som gör gott i samma påse."

En återkommande utmaning som nämns för utvecklingen av sociala innovationer anses vara att det saknas ett officiellt erkännande av social innovation som ett eget fält. Man lyfter att det finns en brist på medial uppmärksamhet, framgångshistorier och goda exempel. Det finns även en brist på forskning inom området samtidigt som det är svårt för befintliga forskare att få medel för att bedriva forskning både om fenomenet och hur man kan främja området i stort.

Det lyfts även att det är problematiskt att det saknas tydliga definitioner inom området, framförallt av begrepp såsom social innovation och socialt entreprenörskap som ofta används synonymt. Brist på definitioner och tydliga organisationsformer orsakar svårigheter att statistiskt redogöra för utvecklingen av social innovation och socialt entreprenörskap. Detta orsakar i sin tur svårigheter för både investerare och andra relevanta aktörer att skapa sig en uppfattning om området. Man menar även att på en nationell politisk nivå så tenderar debatten och pågående initiativ att fokusera på *arbetsintegrerade sociala företag* snarare än *social innovation* eller *socialt entreprenörskap*. Detta då det finns en tydlig definition över arbetsintegrerade sociala företag vilket gör att insatser inom området går att redogöra för i traditionella mätetal, och det är lätt att visa på konkreta resultat.

Normer kring innovation och företagande

"Förståelse saknas generellt hos rådgivarna. Idéerna kommer från fel aktörer, de tillhör inte det vanliga systemet och förstår inte vad och hur det ska skalas upp. Både aktörerna och idéerna är marginaliserade."

---

² Fråga 1: Vad saknas, ur ett systemperspektiv, för att fler sociala innovationer ska bli framgångsrika?

Fråga 2: Vilka gap ser ni i de insatser som kommer från det offentliga?

Fråga 3: Vilka hinder ser du för utvecklingen av ett välfungerande ekosystem för social innovation?

Fråga 4: Vilka lösningar/åtgärder skulle du vilja se för att främja social innovation på en systemnivå?

Fråga 5: Hur uppfattar ni Vinnovas roll?

Fråga 6: Vilka hinder uppfattar du att enskilda initiativ inom social innovation står inför?

Fråga 7: Vilka "gap" ser du i de aktiviteter/insatser/aktörer som finns eller erbjuds "sociala innovatörer" idag?

Fråga 8: När i innovationsresan skulle det behövas fler/förbättrade/övriga insatser i syfte att främja framgångsrika sociala innovationer?

Fråga 9: Hur kan Vinnova göra störst skillnad för att främja enskilda initiativ?

Gällande normer för innovation och företagande lyfts som en utmaning för området. Generellt sett kommer idéerna inom social innovation inte från de aktörer som traditionellt sett varit starka inom forsknings- och innovationsområdet, vilket gör att idéerna och innovatörerna tenderar att bli marginaliserade i det nuvarande rådgivningssystemet för startups och entreprenörer. Drivkraften inom de mindre organisationer som arbetar inom området anses ofta vara att skapa samhällsnytta snarare än att generera vinst och man anser inte att rådgivare har kunskap om socialt entreprenörskap och deras förutsättning. Framförallt i termer av legala former, resultat- och effektmätning, utveckling av affärsplan och metoder för uppskalning. Man anser även att det finns ett stort behov av personligt stöd och uppmuntran för att främja utveckling av sociala innovationer inom ramen för socialt entreprenörskap och att bristen på tillgång till nätverk inom social innovation utanför storstadsregionerna gör att många idéer fastnar. I kontexten av bristande stöd för organisationer så lyfts svårigheter att gå från projekt till implementering återkommande som en problematik som många mindre organisationer och sociala entreprenörer möter, vilket till viss del anses bero på att de fastnar i legala strukturer och hinder som är anpassade efter traditionella normer kring företagande. Inom idéburen sektor anses det även finnas en bristande affärsmässighet som gör det svårare för initiativ att växa och bli ekonomiskt hållbara.

Här lyfter man även att det tidigare saknats intresse för social innovation inom ramen för det traditionella innovationssystemet som till skillnad från området för social innovation varit i hög grad mansdominerat. Detta har gjort att det skett en utveckling mot två parallella innovationssystem i Sverige, där aktörer har en tendens att identifiera sig i ett. Samtidigt anses det finnas en potential i att öka utbytet mellan de olika systemen för att överbrygga många av de hinder som initiativ inom social innovation möter och främja utvecklingen av socialt hållbara lösningar inom alla sektorer.

Resultat- och effektmätning

"Hur man mäter om man når det samhällsliga målet är nyckeln."

Ett hinder för området social innovation anses vara att det saknas en etablerad kultur kring resultat- och effektmätning i Sverige. Vid upphandling tas generellt endast hänsyn till lätta mätetal som inte nödvändigtvis fångar kvaliteten i tjänsten eller servicen som erbjuds. Detta kan exempelvis vara antal mottagna patienter eller kostnad för tjänsten som erbjuds. Det anses därför finnas ett behov av att i högre grad utvärdera verksamheten efter mätetal som reflekterar behoven hos målgruppen och målet för verksamheten för att kunna ändra metoder och arbetssätt för att bättre möta målgruppens behov, vilket anses kunna ge utrymme för att introducera nya lösningar. Även i kontexten av finansiering från privat sektor nämns bristen på resultat- och effektmätning som en utmaning. En traditionell riskkapitalist fokuserar på marknadsstorlek, övriga investerare, track-record och hur snabbt investeringen kan generera avkastningen. Inom både fältet för social innovation och socialt entreprenörskap krävs istället en ökad långsiktighet och ett fokus på den samhällseffekt som lösningen genererar, vilket resulterar i att initiativ har svårt att erhålla externt kapital.

Resultat- och effektmätning nämns även som en utmaning på nationell nivå då många indikatorer inom området för forskning och innovation är anpassat efter ett traditionellt

innovationssystem. Detta innebär att samtidigt som samhällsutmaningar kommer upp allt oftare på den politiska agendan och det finns en stor konsensus kring att social innovation skapar nytta så är förmågan att fånga upp resultaten låg - vilket tenderar att premiera traditionella forsknings- och innovationsområden.

Svag teoribildning och kunskapsbrist

Ett flertal personer menar att det sociala innovationssystemet i Sverige saknar en majoritet av de funktioner som finns inom det traditionella innovationssystemet i form av nätverk, finansiellt medel, mötesplatser, kunskap och stöttande policy. Trots att Mötesplats Social innovation nämns som god start så trycker man på bristen av nationell kunskapsdelning bland befintliga aktörer inom området. Man vittnar även om att offentliga aktörer generellt har svårt att ta till sig begreppet social innovation och istället väljer att fokusera på de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 - när Agenda 2030 skulle kunna ses som ett medel för att främja sociala innovationer. Det anses även finnas en tendens att i den offentliga debatten fokusera på företag som drivande aktör av innovation vilket leder till att idéburna organisationer marginaliseras trots att dessa varit centrala historiskt sett i utvecklingen av sociala innovationer. Detta återspeglas exempelvis i att många finansieringslösningar för utveckling av nya lösningar förutsätter näringsdrift.

Partnerskap och samverkan

Ett hinder för utvecklingen av sociala innovationer som framkommer särskilt i kontexten av civilsamhällets roll är bristen på partnerskap. Vid offentligt tillhandahållande av tjänster och service görs detta antingen i egen regi eller via upphandling, vilket försvårar för samarbeten och plattformar som kan vara ett verktyg för att utveckla nya innovativa lösningar. IoP lyfts återkommande som en möjlighet för ökad samverkan mellan offentlig och idéburen sektor, samtidigt som juridiska hinder gör att det sällan etableras i praktiken.

Offentlig upphandling tenderar även att gynna aktörer som kan konkurrera kostnadsmässigt, och tar inte hänsyn till faktorer som kvalitet och påverkan i lika hög grad, vilket gör det svårt för till exempel sociala entreprenörer eller idéburna organisationer att konkurrera. Samtidigt lyfts offentlig sektor som viktig för att sociala innovationer ska kunna skalas upp och nyttiggöras då de ofta är ansvariga för att tillhandahålla tjänster och service inom området. Här trycker man även på vikten av att man inte skapar en situation där ansvaret för välfärden hamnar på civilsamhället för att det finns ett behov av att minska de offentliga utgifterna, utan snarare för att ett sådant samarbete skapar mervärde.

Fråga 4: Systemperspektiv – lösningar och åtgärder

Legala strukturer

Juridiska hinder nämns återkommande som en utmaning för en mängd initiativ inom fältet för social innovation. Ett exempel är att många sociala entreprenörer använder sig av hybridorganisationer där man har en ideell bas men drivs av en affärslogik likt ett aktiebolag. Valet av organisationsform innebär ofta begränsningar när det kommer till finansieringsstöd, vinstutdelning och trovärdighet hos målgruppen, kunder och investerare. Det anses därför

finnas ett behov av att utveckla både ett juridiskt ramverk och bolagsformer som är anpassat efter sociala entreprenörer.

Politisk vilja/ledarskap

Samtliga aktörer tryckte på behovet av ett ökat politiskt intresse för social innovation på både nationell och kommunal nivå. Man uttrycker även behovet av ett ökat utbyte mellan offentliga aktörer och intermediärer inom området i syfte att öka kunskapen om både social innovation och socialt entreprenörskap och fältets potential. Man lyfter upp Storbritannien som en förebild inom området då man arbetat aktivt med utbildning på regeringsnivå, etablerat definitioner inom området och tillsammans med intermediärer utvecklat strategier för hur man ska främja området i stort. Att utveckla tydliga definitioner för begrepp med relevans för området, exempelvis socialt entreprenörskap och social innovation, anses även av vikt för att främja utvecklingen av fältet.

Kunskap

Som tidigare nämnts uttrycks behovet av att social innovation erkänns som ett eget fält i majoriteten av intervjuerna. Det finns därför ett behov av att öka finansieringen till forskning inom området i syfte att stärka teoribildningen och området i stort. Det anses även finnas ett behov av insatser med syfte att öka förståelsen för social innovation och socialt entreprenörskap hos offentliga institutioner och företag. Detta i syfte att bidra till en attitydförändring där man i högre grad erkänner medborgarnas roll i att utveckla nya idéer och lösningar som kan förbättra välfärden, vilket anses vara en viktig faktor att öka mottagarkraften av sociala innovationer. Man pekar även på behovet av att utveckla kompetensen gällande social innovation och socialt entreprenörskap hos de aktörer som har i uppdrag att stötta innovation i tidigt skede för att i högre grad kunna erbjuda organisationer relevant rådgivning som kan bidra till att fler organisationer kan skapa en ekonomiskt hållbar verksamhet. Då social innovation sätter samhällsnytta främst anses det även finnas behov av ökad kompetens kring resultat- och effektmätning både hos aktörer som arbetar inom fältet och hos finansiärer, rådgivare och investerare. Man pekar även på behovet av att ställa krav på resultat- och effektmätning vid exempelvis offentlig upphandling för att i högre grad främja innovativa lösningar som har potential att på ett bättre sätt möta behoven hos målgruppen. Etableringen av exempelvis ett Social report impact index nämns även som ett sätt att öka fokus på samhällsnytta och effekter.

I syfte att främja kunskap inom området lyfts behovet av att stärka de funktioner som finns inom det traditionella innovationssystemet. Man anser att detta skulle kunna göras genom att arbeta strategiskt med att stärka de intermediärer som idag arbetar aktivt med social innovation, och som har möjligheten att tillhandahålla affärsmässig rådgivning samt vidareutveckla kompetensen om fältet.

Finansiering

Ur ett finansieringsperspektiv så anses det finnas ett generellt behov av ökad finansiering inom fältet men även ett behov av att utveckla nya finansieringslösningar i syfte att främja fler sociala innovationer. Många organisationer som är aktiva inom fältet är beroende av såddfinansiering vilket ofta finns att tillgå i de tidigare stadierna av innovationsprocessen.

Däremot finns det sällan finansiering att tillgå för att skala upp verksamheten eller för att implementera redan existerande fungerande modeller eller lösningar. Man anser att det finns en brist på privata investerare som investerar för samhällsnytta och ser därför en potential i att främja impact investment som finansieringslösning. Genom att exempelvis etablera sociala utfallsfonder där privat och offentlig finansiering kombineras anser man kunna bidra till att sänka tröskeln för finansiering av sociala innovationer.

Fråga 5: Vinnovas roll

Inom ramen för Vinnovas roll att finansiera forskning och innovation anser man att Vinnova borde ha potential att bidra till att bygga upp forskningsfältet inom social innovation genom att stötta forskning om fenomenet social innovation och hur man kan främja området i stort.

Man trycker även på att det finns ett behov av att möjliggöra för uppskalning av fler sociala innovationer genom att uppmuntra imitation av lösningar och metoder som utvecklats i andra länder och kontexter, där det innovativa ligger i den lokala anpassningen. Att rikta utlysningar mot samhällsproblem som gjorts inom tidigare satsningar inom programmet Social innovation nämns även som ett koncept som borde användas i högre utsträckning.

Vinnova anses även ha en roll i att "sammanfoga" det traditionella innovationssystemet och det sociala innovationssystemet genom att möjliggöra för ett socialt innovationsperspektiv i övriga program och satsningar på Vinnova. Man anser även utvecklingen av stödorganisationer såsom nätverk, mötesplatser och inkubatorer är av vikt för att synliggöra social innovation som fält.

Att utveckla samarbeten med nya aktörer och intermediärer anses avgörande för att främja etableringen av fler sociala innovationer i Sverige. Här lyfts samarbete med framförallt den idéburna sektorn fram, samt vikten av att i högre grad nå den ideella sektorn som målgrupp.

Fråga 6: Hinder för enskilda initiativ

Ekonomisk hållbarhet

Brist på långsiktigt finansiellt stöd och finansiering i samband med att många initiativ är beroende av extern finansiering resulterar i att många sociala innovationer inte implementeras och nyttiggörs i bred skala. Många mindre aktörer är beroende av projektfinansiering, vilket gör att man tenderar att fastna i utförandet av mindre initieringsprojekt och sällan lyckas implementera en lösning i bredare skala. Det anses även finnas risk för att fältet tappar kompetens om det inte är finansiellt möjligt för personer att engagera sig och arbeta inom sektorn på längre sikt. Samtidigt som många initiativ är beroende av extern finansiering så uppger man även att många har svårigheter att navigera i landskapet, att hitta offentlig- eller privatinvestering och sedan stå sig i konkurrensen då många aktörer saknar erfarenhet av att söka medel för exempelvis innovationsprojekt. Finansieringssystemet anses inte heller svara till de behov som många sociala entreprenörer eller mindre organisationer inom fältet har då det finns relativt mycket externa finansieringskällor att tillgå i uppstartsfas men saknas i senare skeden. Många finansiella aktörer erbjuder inte heller någon form av verksamhetsstöd. Majoriteten av initiativ anses inte ha möjlighet att visa på de resultat och effekter som behövs under den begränsade uppstartsfasen samtidigt som man inte heller har en lösning som är tillräckligt bevisad för att kunna attrahera extern investering. Många sociala innovationer drivs

även av organisationer som är personberoende och analoga då initiativ inom fältet ofta adresserar utmaningar inom områden där det finns behov av mycket personkontakt. I samband med att organisatoriska utmaningar uppstår i samband med löpande driftskostnader så har därför många aktörer svårt att skala upp och nyttiggöra lösningen i bredare skala.

En intervjuperson nämner även att diskussionen gällande ekonomisk hållbarhet ofta fokuserar på hur sociala entreprenörer i högre grad ska nå den privata sektorn, samtidigt som det alltid kommer att finnas ett behov av offentlig finansiering för att bedriva vissa initiativ då alla lösningar inte nödvändigtvis har potential att generera finansiell avkastning. I anknytning till detta lyfter man även att bristande förståelse och kompetens både hos offentlig sektor som primär kund och hos aktörer som utvecklar sociala innovationer är hinder för att kunna skapa underlag för offentliga investeringar.

Bristen på hållbara finansieringslösningar som är anpassade efter de förutsättningar som finns inom fältet för social innovation anses därför vara ett av de främsta hindren för implementering och nyttiggörande av fler sociala innovationer. Att många initiativ är beroende av extern finansiering anses till viss del bero på att aktörer inom fältet har två målgrupper; en som betalar och en som de löser problem för. Detta medan en "vanlig" entreprenör ofta löser ett problem åt en betalande kund. Detta resulterar även i att många är beroende av offentlig finansiering och därmed har svårt att skapa diversifierade affärsmodeller. Man lyfter behovet av att öppna upp för en diskussion kring hur sådana initiativ skulle kunna finansieras genom nya affärsmodeller med grunden i till exempel fler partnerskap mellan idéburen och offentlig sektor. Ett antal intervjupersoner lyfter även att sociala entreprenörer i synnerhet ser ekonomisk hållbarhet som sekundärt då drivkraften kommer från att skapa en reell förändring inom området snarare än att generera vinst. I vissa fall uppger man att aktörer även har svårt att prissätta sina tjänster och produkter, vilket tyder på att det även finns behov av att stärka affärsmässigheten hos många initiativ.

Legala hinder

Då många aktörer som arbetar inom området är beroende av den offentliga sektorn som kund så upplevs offentlig upphandling och svårigheter att hitta vem som har det legala ansvaret i en fråga som hinder för implementering av många sociala innovationer. Det legala ansvaret upplevs även ofta ligga mellan förvaltningar och myndigheter. Varje kommun anses även ha sitt egna sätt att hantera upphandlingar och andra typer av avtal. Här nämns IoP som ett exempel där processerna i de olika kommunerna ofta är vitt skilda vilket påverkar möjligheterna att etablera IoP i praktiken.

Kunskap och kompetens

Ett hinder för många initiativ inom området anses vara både den interna och den externa förståelsen för att det är social innovation man arbetar med. Området har en tendens att engagera aktörer som ofta marginaliserats inom den traditionella uppfattningen om vad som utgör innovation, vilket gör att många inte heller tar till sig begreppet social innovation. Bristen på extern förståelse skapar svårigheter att hitta affärsrådgivning och även att attrahera finansiellt stöd. Många sociala entreprenörer har en lösning men behöver stöd i att konkretisera, paketera och bygga en organisation runt lösningen. En brist på metoder, rutiner

och förebilder inom fältet anses därför vara ett centralt hinder för utveckling av fler sociala innovationer. Detta nämns särskilt i kontexten av att resultat- och effektmätning är avgörande för att en lösning ska kunna bli finansiellt hållbar då lösningens värde baseras på förmågan att möta ett socialt behov.

Fråga 7-8: Gap i befintliga aktiviteter

Finansiering

Det anses finnas en brist både på finansiering att tillgå i olika faser av innovationsprocessen och långsiktigt finansieringsstöd, samtidigt lyfts att det är positivt att ribban för att erhålla finansiering för att testa och utveckla lösningar sänkts, bland annat genom att Vinnova erbjuder finansiering i tidigt stadie. Det anses finnas ett behov av olika typer av upptrappningsmetoder för att främja sociala innovationsprojekt, till exempel steg 1-3 upplägg, för att i högre grad möjliggöra för mindre aktörer att testa och utveckla lösningar.

Stöd/kompetens/affärsmässighet

Det finns ett behov av fler verksamheter där aktörer kan få stöd i att utveckla sin affärsmässighet i termer av marknadsplaner och strategiutveckling. Man trycker dock på att det är centralt att sådana verksamheter har kunskap kring de komponenter som är centrala inom social innovation och har möjlighet att utgå från de behov och den affärslogik som finns hos sociala entreprenörer. Det lyfts som problematiskt att många inkubatorer i dagsläget är fokuserade på kortsiktigt stöd och standardiserade modeller, vilket inte motsvarar behov av långsiktighet och intensitet som många aktörer inom området för social innovation anses ha behov av. Det anses även finnas ett behov av en central funktion där man möjliggör för aktörer inom fältet att hitta det stöd som finns både hos privata och offentliga aktörer då många i dagsläget fastnar på grund av att det är svårnavigerat.

Legala hinder

Då majoriteten av sociala entreprenörer har offentlig sektor som sin största kund så uttrycks behovet av att undersöka hur mindre organisationer och idéburen sektor i högre grad har möjlighet att konkurrera vid offentlig upphandling. En potentiell lösning är att stärka kraven på resultat- och effektmätning för att i högre grad möjliggöra för aktörer att konkurrera utifrån parametrar som mäter kvalitet på den tjänst, vara eller service som levereras.

Fråga 9: Vinnovas roll

Samarbete och partnerskap

Behovet av ett ökat samarbete med aktörer som är mottagare av sociala innovationer, till exempel offentliga aktörer, lyfts som ett sätt för att öka mottagarkapaciteten och få fler sociala innovationer att implementeras i linjeverksamheten.

Man anser även att det finns en tendens att bjuda in organisationer i ett för sent skede och att det finns ett behov av att etablera en mer förutsättningslös dialog för att kunna utveckla satsningar som är i linje med de behov som finns hos målgruppen. Det anses även av vikt att Vinnova arbetar mer i samverkan med andra aktörer för att vara en förebild, framförallt i kontexten av att det är ett krav som återkommer i Vinnovas utlysningar.

Det anses vidare problematiskt att extern finansiering främst är riktad mot insatser som ämnar att möjliggöra för aktörer att testa och utveckla en idé, och att det saknas ett etablerat stöd för de intermediärer som arbetar med kunskapsuppbyggnad inom området och driver kompetensutvecklingen hos många sociala innovatörer. Man uttrycker därför ett behov av både finansiellt stöd och utvecklat samarbete mellan Vinnova och möjliggörare inom området.

Förändra ansökningsprocessen/utlysningar

Många lyfter att utlysningar inom programmet för Social innovation fyller en viktig funktion i att möjliggöra för aktörer inom fältet att testa och utveckla sina lösningar. Samtidigt anser man att ansökningsprocessen har en tendens att avskräcka personer som inte är vana vid att söka projektfinansiering. Formerna och bedömningskriterierna anses inte heller attrahera idéburna organisationer utan snarare traditionella entreprenörer. Man lyfter även att det är viktigt att det ges utrymme för ett mer experimentellt angreppssätt där lösningen inte nödvändigtvis är tydligt definierad vid ansökan, utan där fokus är på en samskapande process och partnerskap.

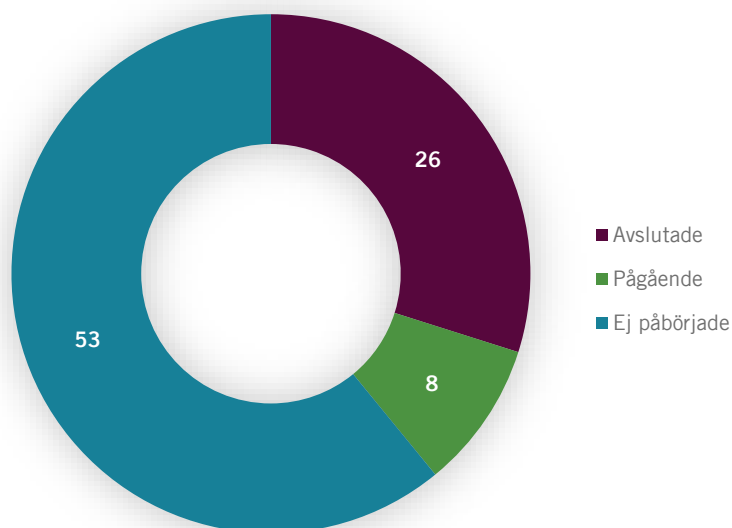
Uppfattningen om begreppet ”innovationshöjd” ifrågasätts då utvecklingsprocessen för helt nya lösningar är tidskrävande och ofta inte etableras då de inte lyckas bli finansiellt hållbara. Det anses därför finnas ett behov av att kommunicera att det finns möjlighet att hitta en lösning som fungerar och där kontexten samt resultat och effekt är det innovativa. Det anses finnas en hög potential i att möjliggöra ett lärande av sociala innovationer som testats och implementeras i en internationell kontext i syfte att hitta lösningar som möter ett socialt behov på ett innovativt sätt.

6.2 Enkäter

Den kvantitativa informationsinsamlingen bestod i två olika enkäter. En till ”aktörer”, som definieras som organisationer, företag, akademi, offentliga parter, intermediärer, innovationsfrämjare med flera som på olika sätt arbetar med att stötta det sociala innovationssystemet. Den andra enkäten skickades ut till alla som sökt finansiering i någon av programmets utlysningar från 2015 fram till juni 2017. Nedanför beskriven som enkät ”projekt”.

6.2.1 Enkät aktörer

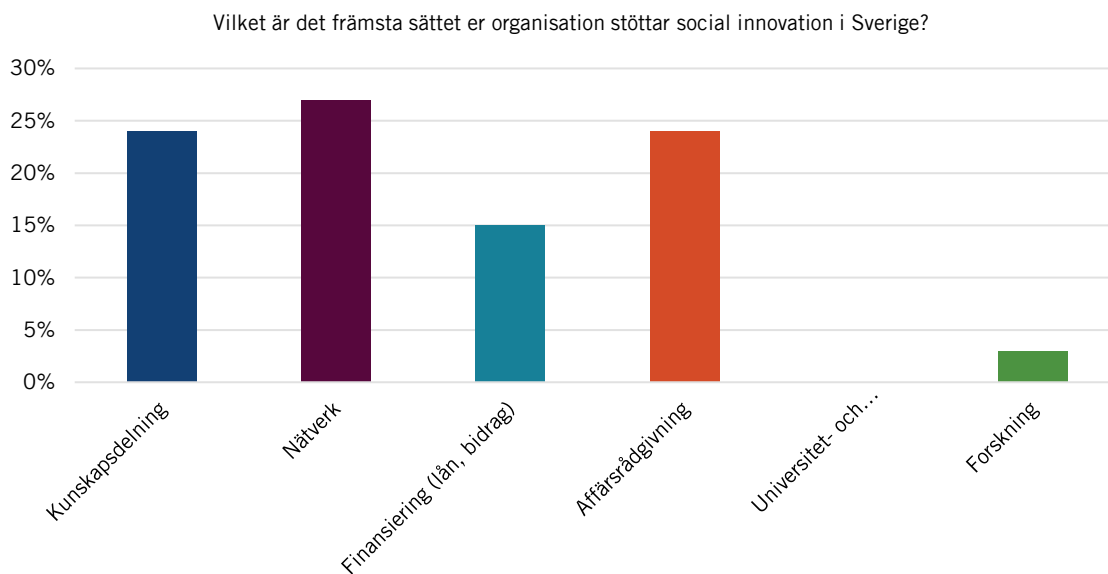
Figur 8 Enkät svar aktörer

Enkäten besvarades av 26 aktörer av totalt 87 tillfrågade, cirka 30% svarsfrekvens. 32% av respondenterna är ideella föreningar, 21% är företag, 15% universitet/högskolor, ett antal stiftelser (frisvar) och övriga organisationsformer under 6% vardera.

På frågan vilket främsta sättet deras organisation stöttar social innovation i Sverige på, svarar majoriteten att de stöttat innovatörer och entreprenörer med nätverk, kunskapsdelning, eller affärsrådgivning. Därefter finansiering (15%).

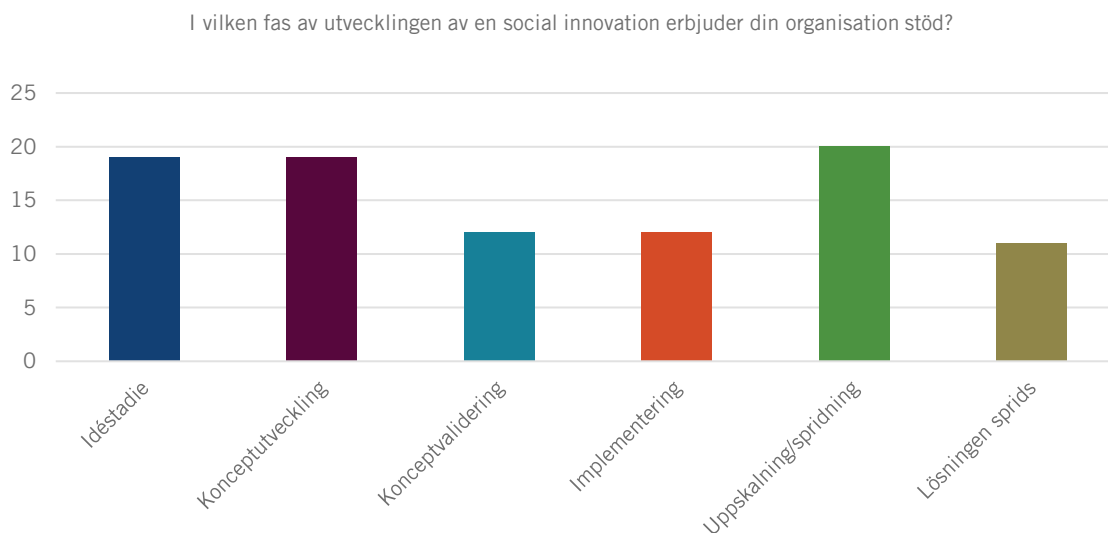
Figur 9 Enkät svar på fråga hur aktörer stöttar social innovation

Majoriteten arbetar med fokusområdena hälsa/välbefinnande/omsorg, diversifiering och ojämlikhet (fattigdom, social exkludering, segregation) och unga/barn.

På frågan om var i utvecklingen av en social innovation de erbjuder stöd täcker det alla faser, även om det erbjuds minst stöd i faserna konceptvalidering, implementering och att lösningen sprids.

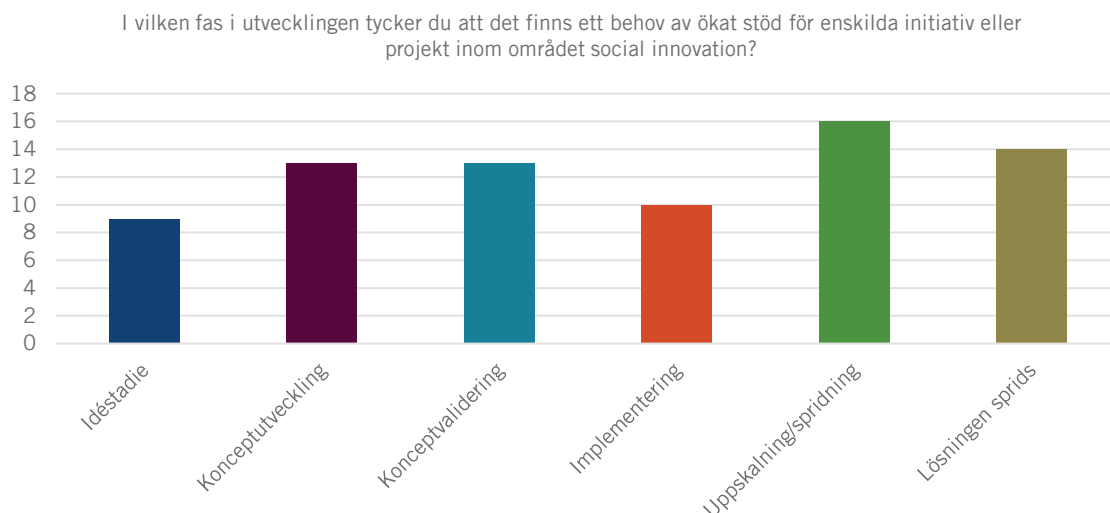
Figur 10 Enkät svar på fråga i vilken fas stöd ges (fler svarsalternativ är möjliga)

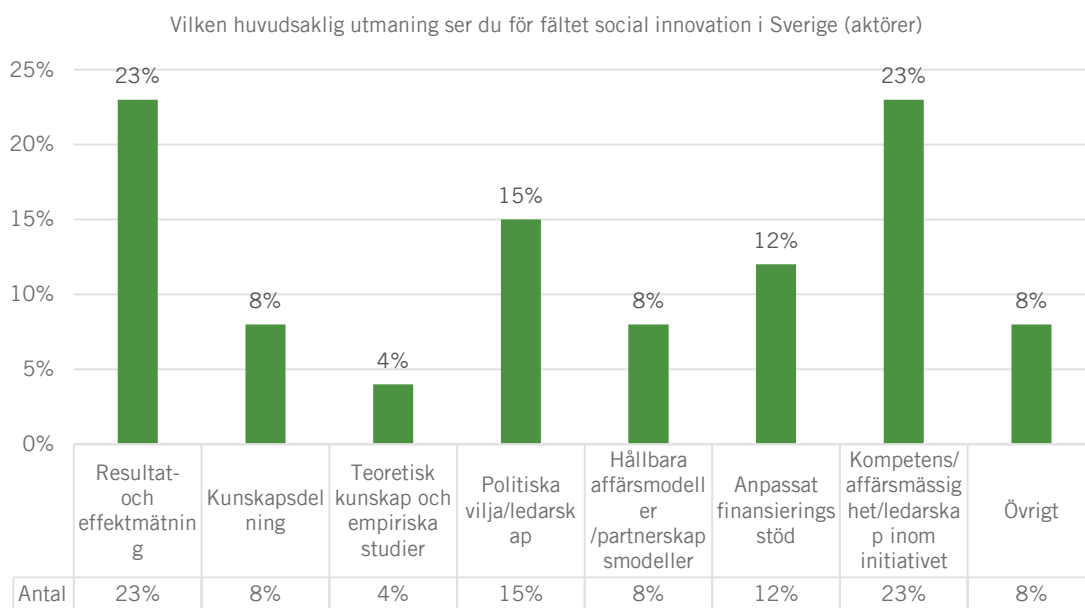
På frågan i vilken fas i utvecklingen aktörerna anser att det finns ett behov av ökat stöd för enskilda initiativ eller projekt inom området social innovation är det ganska jämt över alla faser, men främst uppskalning och spridning av lösningen.

Figur 11 Enkät svar på fråga i vilken fas stöd behövs (fler svarsalternativ är möjliga)

Figur 12 Enkät svar på fråga huvudsaklig utmaning för fältet

Enligt aktörerna är det framförallt brist på generella metoder för resultat- och effektmätning för att redovisa social nytta eller samhällsnytta i stort och bristande kompetens, affärs-mässighet eller ledarskap inom initiativet som är de huvudsakliga utmaningarna för fältet social innovation i Sverige. Därefter bristande politisk vilja och ledarskap för att främja social innovation på en övergripande nivå.

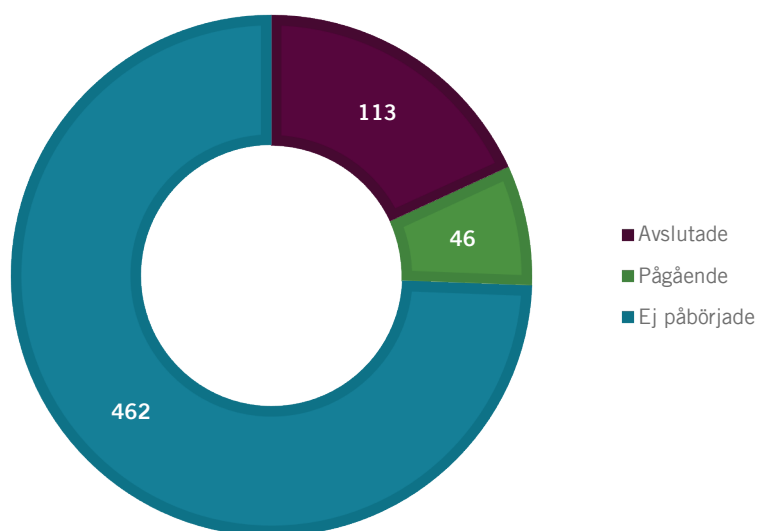
En fråga fokuserade på vilka de mest centrala utmaningarna är som social innovation skulle kunna bidra till att lösa. De områden som nämndes i högst utsträckning var kopplade till Inkludering och integration följt av Hälsa och välmående.

Tabell 2 Utmaningsområden där sociala innovationer kan bidra med lösningar (fler svarsalternativ är möjliga)

ÖVERGRIPANDE TEMA	NYCKELORD	FREKVENNS
INKLUDERING & INTEGRATION	Inkludering, inkludering av nyanlända, inkludering av socialt utsatta, integration, social utsatthet, socialt utanförskap segregation, socialt kapital, stöd till socio-ekonomiskt utsatta områden	19
HÄLSA OCH VÄLMÅENDE	Psykisk ohälsa, folkhälsa, hälsa, psykisk ohälsa bland unga, identifiering och tidiga insatser för hälsoproblem, livskvalitet.	8
KLIMAT & MILJÖ	Klimatförändringar, hållbar användning av resurser, miljö, minska klimatpåverkan	7
URBANISERING & SAMHÄLLSPLANERING	Urbanisering, avbefolkning i mindre städer, klyfta landsbygd/stad, levande stad och landsbygd, samhällsplanering, bostäder för unga och socialt utsatta.	5
DELAKTIGHET & TRYGGHET	Tryggare samhälle med delaktighet och meningsfullhet, delaktighet i samhället, trygghet, demokrati, brett deltagande i samhället av olika intressenter.	5
ARBETSMARKNAD	Långtidsarbetslöshet, arbetsintegrerade sociala företag, inkluderande arbetsmarknad	2
ÄLDGANDE BEFOLKNING	Äldrande befolkning, sjukvård och tjänster för den äldre befolkningen, äldreomsorg.	3
TILLGÄNGLIGHET	Tillgänglighet, stöd till organisationer som arbetar med tillgänglighet och funktionsvariationer, user-experience design.	2
MIGRATION	Migration	2
UTBILDNING	Lärarbrist, ojämlikhet hos barn gällande möjligheter till utbildning, jämlik skola.	3
DELNINGSEKONOMI	Delningsekonomi	2
ÖVRIGT	Fattigdom, strukturella förändringar i samhället, stärka unga flickor, ökat stöd till HBTQ-personer, barn och unga.	

6.2.2 Enkät projekt

Figur 13 Enkät svar projekt

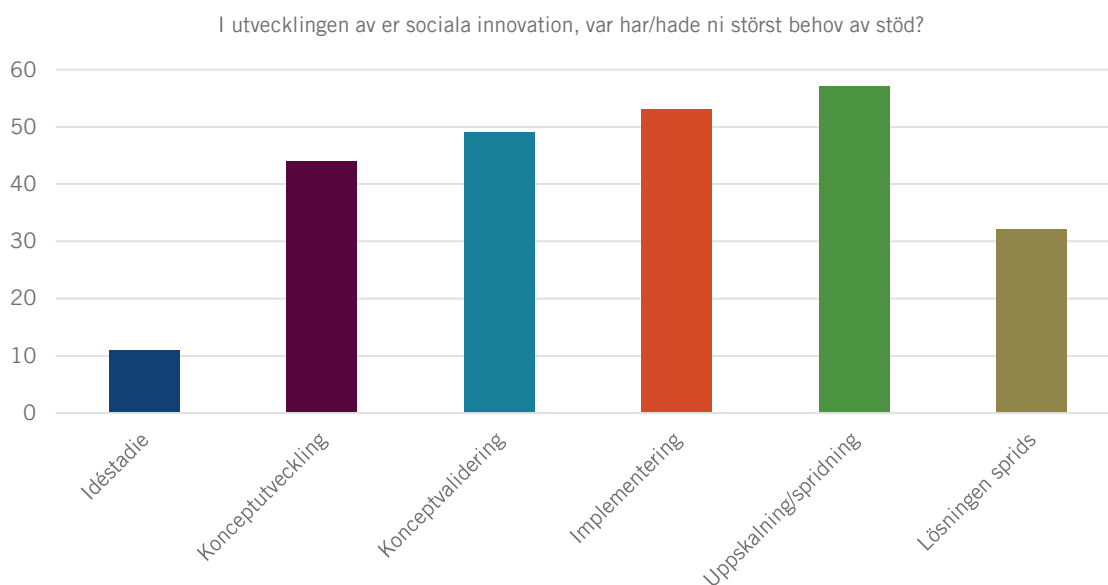

Enkäten besvarades av 113 projekt av totalt 621 tillfrågade, cirka 18% svarsfrekvens.

47% av respondenterna är företag, 25% Ideella föreningar, övriga under 6% vardera. Majoriteten arbetar med fokusområdena hälsa/välbefinnande/omsorg, diversifiering och ojämlikhet (fattigdom, social exkludering, segregation) och unga/barn. Främst är det tjänsteinnovationer som utvecklats, därefter metod och arbetssätt. Bara 12% produkter. Vanligast är att försäljning av lösningen sker mellan företag/förening och offentlig sektor eller företag till företag. Ovanligare med försäljning direkt till kund/slutanvändare.

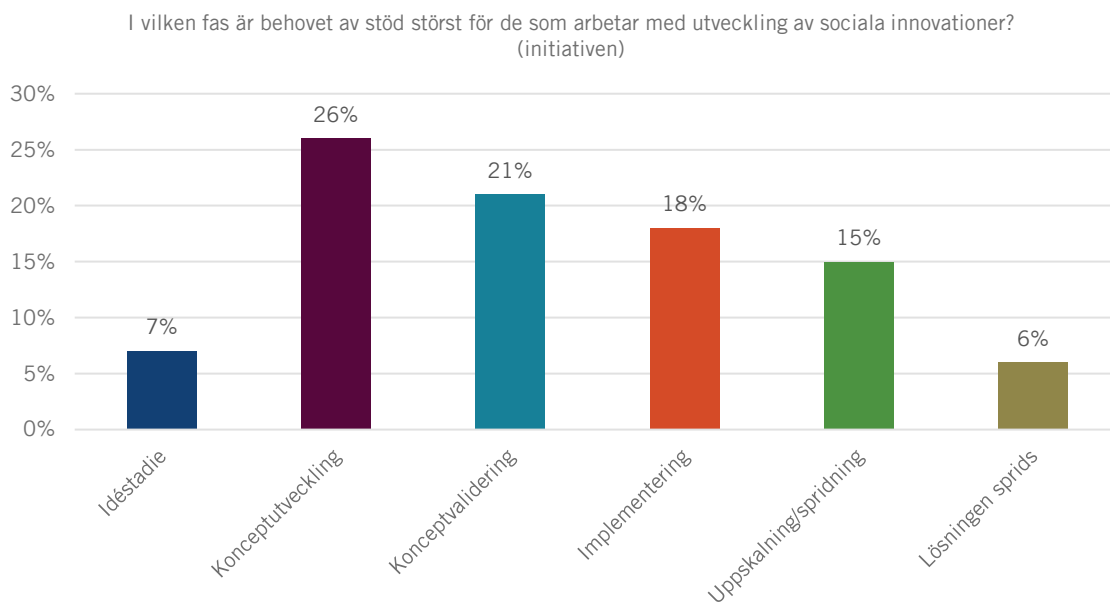
På frågan om var i utvecklingen av sin egna sociala innovation de hade störst behov av stöd svarar 40% eller fler att det var i faserna konceptutveckling, konceptvalidering, implementering och uppskalning/spridning. Där behovet av stöd tycks öka ju senare i innovationsresan de befinner sig. Det vill säga i alla faser förutom idéstadiet och att lösningen sprids.

Figur 14 Enkät svar på fråga i vilken fas hade ni störst behov av stöd

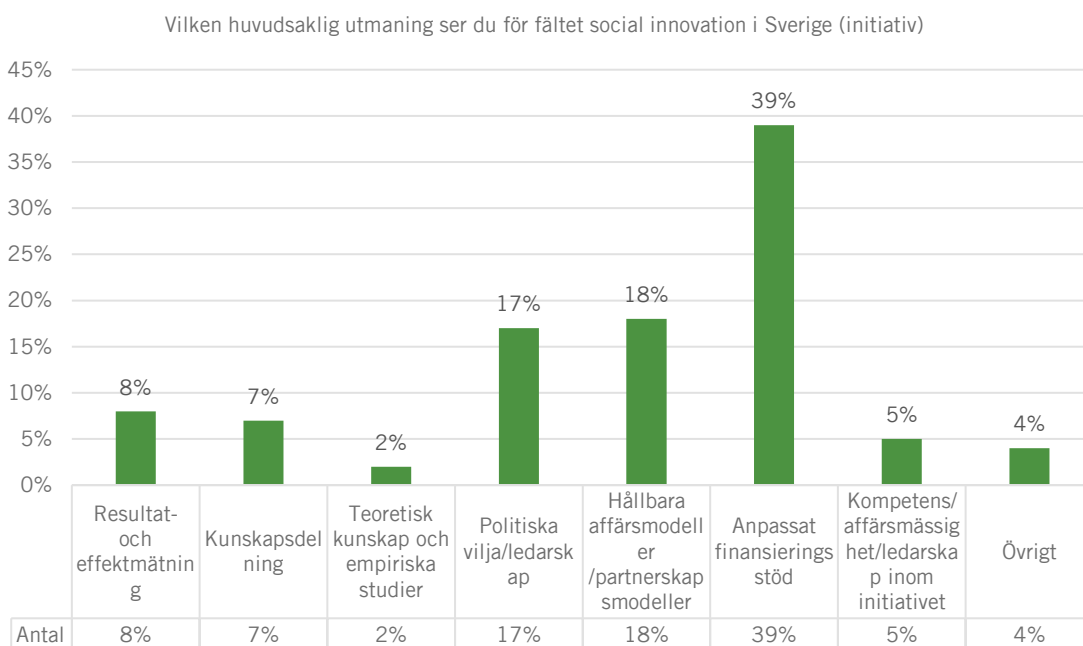
På frågan om var det generellt upplevs vara störst behov av stöd för de som arbetar med utveckling av sociala innovationer är det den omvända bilden, det är tidigare i innovationsresan (undantaget idéstadiet) som behovet av stöd är störst.

Figur 15 Enkät svar på fråga i vilken fas är andras behov av stöd störst

Den huvudsakliga utmaningen för fältet är med stor marginal enligt respondenterna anpassat finansieringsstöd. Därefter nämns hållbara affärs- och samarbetsmodeller och politisk vilja.

Figur 16 Enkät svar på fråga huvudsaklig utmaning för fältet

Baserat på fritextsvaren framstår ett tydligare behov. Finansiering för implementering och daglig drift. Det finns finansiering att hitta i tidig fas för att få utveckla och testa. Men att jobba på efter det att man utvecklat och testat i liten skala är det svårt att hitta fortsatt finansiering för. Speciellt när man saknar en tydlig affärs-, finansierings- och eller samarbetsmodell. Ett

annat tydligt behov i den fasen är driftsstöd för att kunna jobba på och för att rekrytera eller köpa in särskild kompetens av olika slag; digital/IT-utveckling, juridik/upphandling, affärsrådgivning och affärsmodellering, nätverk etcetera.

7 Analys och slutsats

Baserat på litteratur- och kunskapssammanställningen, intervjuerna och enkäterna har vi i vår kartläggning konkluderat att det finns följande utmaningar inom det sociala innovationssystemet:

- Finansiering och att skapa en marknad
- Mäta effekter
- Kunskap, forskning och mötesplatser
- Kapacitetsbyggande av ledarskap och affärsmässighet
- Policy

Nedan följer vår analys samt förslag på insatser som behövs för att främja det sociala innovationssystemet. Avslutningsvis lyfter vi våra slutsatser samt de satsningar Vinnova avser göra inom ramen för vårt uppdrag för att främja och utveckla innovationssystemet och sociala innovationer som sprids och kommer till användning.

7.1 Finansiering och att skapa en marknad

Det är en utmaning för många som arbetar med socialt entreprenörskap och social innovation att få tillgång till kapital för att driva sin verksamhet. Bland annat på grund av de alternativa affärsmål och verksamhetslogik som många av dessa initiativ har. Finansieringsutmaningar finns även inom det offentliga där preventiva och alternativa insatser är svårfinansierade inom den offentliga budgetstrukturen givet att den förväntade ”vinsten”/effekten ofta uppstår långt senare och ofta inte ens inom samma budgetområde. Vilket gör att behov finns av att även identifiera och främja finansieringslösningar som möter denna problematik.

I vår kartläggning är det tydligt att majoriteten av de som arbetar med social innovation anser att den huvudsakliga utmaningen för fältet, med stor marginal, är anpassat finansieringsstöd. Därefter nämns hållbara affärs- och samarbetsmodeller. I tillägg är det många sociala entreprenörer/innovatörer som upplever att det är svårt att få en bild över vilka alternativ till finansiering som finns och de är också ofta ovana att söka finansiering. Dessutom är det svårt att hitta finansierare som har förståelse för området, och de sätt att mäta framgång och investeringsbarhet på som de traditionella finansierarna jobbar efter är inte anpassade för de sociala entreprenörerna.

Samtidigt finns det finansiering att hitta i tidig fas för att utveckla och testa sina idéer, även om behovet av finansiering är långt högre än utbudet. Än svårare är det att hitta finansiellt stöd för att jobba på efter det att man utvecklat och testat i liten skala, former för verksamhetsstöd och liknande. Speciellt i de fall när man saknar en traditionell (eller tydlig) affärs, finansierings- och/eller samarbetsmodell.

Det finns ett behov av att se över möjligheter till kompletterande, innovativa finansieringsformer för att understödja hela resan, det tar i genomsnitt 5–10 år att bli finansiellt hållbara.

Förutom finansiering i början för att utveckla och testa kan till exempel lånegarantier (räntefria lån) eller portföljgarantier till banker (för att stimulera att de ger högrisklån till sociala entreprenörer) vara alternativ. Volymgarantier som ”säkrar” efterfrågan kan vara ett sätt att möjliggöra för entreprenörer att skala upp verksamheten.

Samtidigt ser vi att en än viktigare utmaning är behovet av att ”skapa en marknad” för de sociala entreprenörerna och innovatörerna, genom att kommuner, landsting och myndigheter, etc börjar köpa tjänster från, upphandlar, eller tar hjälp av, externa aktörer som erbjuder innovativa lösningar på samhällets utmaningar. Offentliga aktörer i Sverige omsätter cirka 630 miljarder kr/år vilket gör dem till viktiga konsumenter och beställare. Insatser som hjälper offentliga aktörer att öppna upp för att använda olika finansiella verktyg som innovationsupphandling, IOP och sociala utfallskontrakt utgör ett potentiellt mycket kraftfullt verktyg för att uppnå sociopolitiska och samhällsekonomiska mål och bidra till ett mer både socialt och ekonomiskt hållbart samhälle.

Vi ser dock en risk i att enbart fokusera på och prata om sociala företag och entreprenörer och tror att det vore bättre med ett bredare perspektiv. Tittar vi på flera av de främsta historiska sociala innovationerna vi har i Sverige är det idéburen sektor och civilsamhällesorganisationerna som både uppfunnit, utvecklat och genomfört dessa innovationer innan de förstatligades, till exempel förskola och barnavårdscentral. Oftast leder just idéburen innovation till positiva beteendeförändringar runt problemområden och gränsöverskridande samhällslösningar. Även offentlig sektor har själva en innovationskapacitet som inte ska förminska till enbart en roll som köpare, utan bör ses som en pådrivare, samskapare och möjliggörare.

Förslag på insatser

Insatser bör göras för att främja och driva på en naturlig utveckling och tillgång till marknadskapital samt kundfinansiering från den offentliga budgeten till sociala entreprenörer och innovationer, samt bidra till att identifiera finansieringslösningar för den offentliga sektorn. Att skapa en finansieringsmarknad för privata och offentliga investeringar i sociala innovationer och sociala entreprenörer. Insatser bör därför göras för att främja, stödja och utveckla offentliga aktörers förmåga och vilja att ”öppna upp” sina verksamheter och upphandlingar för aktörer och testa nya metoder att lösa sina offentliga uppdrag och samhällsutmaningar. Parallellt bör insatser göras för att stärka intresset bland entreprenörer och blivande entreprenörer för att engagera sig i startups och entreprenörskap som löser sociala utmaningar och därmed erbjuda alternativa lösningar till dagens samhällsutmaningar.

Vidare behövs insatser för att stärka förutsättningarna för socialt entreprenörskap och social innovation i civilsamhälle, akademi, privat och offentlig sektor. Att arbeta med och driva socialt entreprenörskap och innovation är större än sociala företag (oftast synonymt med arbetsintegrerade sociala företag) och sektorsövergripande. Som regel också med just en bred samverkan som förutsättning för att lyckas. Det är ofta i helt nya samarbeten över sektorsgränserna som innovationer uppstår.

7.2 Mäta effekter

Helt avgörande på både mikro- och makronivå är att kunna mäta effekterna av de sociala hållbarhetsmålen en verksamhet eller insats försöker nå. Utan effektmätbarhet faller merparten av rationalen i och möjligheten att stötta, driva och utveckla såväl sociala innovationer som enskilda sociala entreprenörer. Resultat- och effektmätning lyfts återkommande som en central utmaning inom fältet för social innovation. Bristande kunskap om innovationernas sociala inverkan begränsar möjligheterna att få extern finansiering samt marknadsetablering (Europeiska kommissionen, 2015). Uppföljning av sociala innovationer baseras i många fall på anekdotisk evidens eller goda exempel, vilket kan väcka ett intresse hos allmänheten men bidrar inte nödvändigtvis till ökad transparens och kunskap om området. I en undersökning av sociala företag i Europa år 2015 uppgavs majoriteten av verksamheterna sakna system eller strategier för att mäta och utvärdera social inverkan. Samtidigt är det viktigt att visa på mätbara resultat på ekonomisk hållbarhet, både för att attrahera investera och för att sälja in konceptet hos kunder.

Både bristen på data över pågående initiativ och generella mekanismer för att utvärdera initiativ utifrån den sociala inverkan de genererar skapar svårigheter att dra generella lärdomar om fältet. Vi ser behov av att utveckla och eller implementera generiska modeller för resultat- och effektmätning och tillgängliggör och inför dem i samtliga sektorer. Bör tydligt kopplas till motsvarande insatser inom ramen för Agenda 2030.

Förslag på insatser

Insatser behövs för att både försöka skapa en mätbarhet på makronivå, dvs hur bidrar företagande och framförallt socialt företagande som helhet till att göra samhället bättre, gärna kopplat mot de globala hållbarhetsmålen, men lika viktigt är insatser som skapar konkreta stöd och kunskap för enskilda företagare, offentliga och ideella aktörer, eller projekt kring effektmätning. Detta kopplar tydligt till insatser nedan på både forskning, utveckling, sammanställning och spridning av kunskap och generiska modeller för resultat- och effektmätning, samt till att tillgängliggöra denna kunskap till entreprenörer och innovationsfrämjare för att dessa ska implementeras.

7.3 Kunskap, forskning och mötesplatser

Det finns ett stort behov av att öka kunskapsutvecklingen, kunskapsspridningen och möjligheten för utövare och potentiella utövare inom social innovation och socialt företagande att mötas. Plattformer för erfarenhetsutbyte, kunskapsspridning och utveckling för utövare inom den sociala ekonomin behövs. Detta arbete främjar både den samarbetsstruktur som utmärker sociala entreprenörer och innovationer och bidrar till att sprida kunskap och medvetenhet till allmänheten, politiken och offentliga aktörer om vad socialt entreprenörskap och innovation är, samt dess positiva effekter och hur området kan utvecklas.

I en undersökning från 2016 angav 22 procent av Nordeuropeiska organisationer inom fältet kunskapsbrist som en huvudsaklig barriär för utvecklingen av sociala innovationer. Detta innefattade framförallt en brist på effektiv kunskapsdelning, spridning av goda exempel och

tillvägagångssätt (best practice) samt behov av att möta och lära från tidigare initiativ. Behovet av nätverk och mötesplatser är stort.

Förslag på insatser

Insatser bör göras för att öka kunskapsspridningen, kunskapsutvecklingen, forskning och för att skapa neutrala plattformar där aktörer från privata, offentliga och civila sektorn kan mötas och dela kunskap och för att driva området framåt. Att satsa på utveckling och kunskapsdelning av metoder och modeller för match-making, partnerskap och möjligheter till samverkan tror vi är avgörande för utveckling i alla faser, och speciellt i implementeringsfasen som kräver uthållighet. Vi ser också ett stort behov av att samla och dela de metoder, modeller och initiativ som är framgångsrika inom de olika faserna för att fler ska kunna lyckas och för områdets utveckling i Sverige. Mer kunskap behövs om sektoröverskridande samarbeten som ger ömsesidiga vinster, tydlig struktur kring samarbete mellan sociala entreprenörer, civilsamhälle och offentlig sektor, samt större kännedom om framgångsrika uppskalningsmodeller lokalt och globalt.

7.4 Kapacitetsbyggande av ledarskap och affärsmässighet

Vi ser ett behov av att stärka ledarskapet och affärsmannaskapet hos de sociala entreprenörerna och företagen, samt kunskapen hos innovationsfrämjare om social innovation och socialt företagande. En av stor utmaning är att det befintliga systemet inte alltid har tillräckligt kunskap eller rätt struktur för att stötta och utveckla sociala företagare och innovationer. Samtidigt finns det hos många sociala företag och entreprenörer ett stort behov av stärkt kompetens. Både kompetens i affärsrådgivning, ledarskap och organisering, men även digitalisering, juridik och upphandling. Här har innovationsfrämjare och intermediärer en avgörande roll att spela, men måste ges rätt förutsättningar för att lyckas.

Förslag på insatser

Stödsystemet i stort behöver utvecklas för att bättre främja socialt entreprenörskap och innovation. Inkubatorer och innovationsfrämjare, innovationskontoren som är knutna till lärosätena och många storföretag sysslar med corporate venture capital. Vi vill därför se flera parallella processer här. Sett till vår roll som ansvariga för inkubatorprogrammet finns en möjlighet för oss att genomföra specifika insatser här. Till exempel finansiera vissa aktörer för att specialisera sig på socialt entreprenörskap och social innovation. I tillägg finns ett flertal intermediärer vi identifierat som behöver utvecklas med syftet att nå ut i större skala. De är effektiva verktyg till att bygga nätverk och långsiktiga stödstrukturer för sektorn, vilket vi har sett framgångsrika exempel på utomlands.

7.5 Policy

Socialt entreprenörskap rör sig ofta i gränslandet mellan det privata, offentliga och civila och stöter därför ofta på nya hinder och ”träffar det” offentliga regel- och ramverket från andra vinklar än många andra aktörer. Det behövs en bättre förmåga och möjlighet för politiken att identifiera och hantera oavsiktliga effekter av befintlig och kommande policyer och regelverk. Politiken kan även föregå med gott exempel i att själva arbeta med innovativa metoder att utveckla regelverk och metoder.

Ett antal barriärer för social innovation finns i bristen på koordinering mellan policyaktörer, men också mellan de olika intressegrupperna i det sociala innovationssystemet: nätverk, finansiärer, inkubatorer etcetera. Kunskapen om social innovation är splittrad mellan institutionella aktörer och nivåer som en konsekvens av att social innovation återfinns inom en mängd olika policyfält. Detta kan generera överlappande och inkonsekventa policyer.

Samtidigt är systemet öppet för innovationer och även offentlig sektor är öppna för att ta till sig nya lösningar. Däremot ligger mycket av lagstiftning en bit efter. Trots att nya, effektivare och bättre sätt att utföra saker på finns och har testats och det offentliga vill implementera det, så går det inte på grund av nuvarande regelverk och policyer.

Avsaknaden av en ändamålsenlig bolagsform är ett annat hinder. Många organiserar sig som ideella föreningar men har då skattemässiga utmaningar och kan till exempel inte dra av moms. Med att vara ett aktiebolag signalerar entreprenören att hen vill gå med vinst. Idag fastnar debatten lätt i arbetsintegrerade sociala företag för det är lätt att ta på, konkret och går att räkna på.

Förslag på insatser

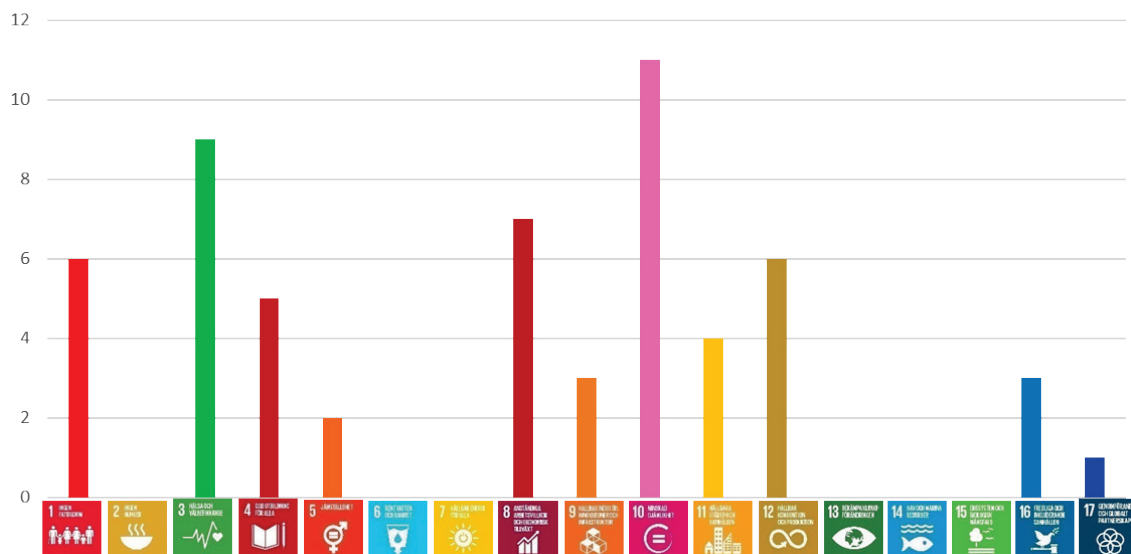
Svensk policysättning och ramvillkor behöver utvecklas så de stöttar socialt entreprenörskap och bidrar till en förstärkt svensk social innovationskraft och därmed bidra till ett mer hållbart samhälle. Insatser bör göras för att skapa effektivare metoder för politiken att identifiera flaskhalsar och legala hinder och för att inom det interna utvecklingsarbetet bättre utnyttja sociala innovationer och kunna/våga testa nya metoder.

7.6 Slutsats

Vinnova har varit en nyckelaktör i att etablera området social innovation i Sverige och programmet Social innovation utgör idag ett för fältet avgörande stöd. Med programmet Social innovation vill vi utmana rådande strukturer i innovationssystemet och skapa ett fungerande ekosystem runt fältet social innovation. Därför söker vi lösningar som utmanar rådande strukturer och angriper orsakerna till ihållande sociala problem på nya sätt och därigenom banar väg för att förändra samhället positivt.

Sociala innovationer kan spela en avgörande roll i att utveckla ett mer välmående socialt hållbart samhälle. Dessutom kan social innovation som metod utgöra ett viktigt perspektiv i att bistå andra innovationsområdens bidrag till Agenda 2030. När vi kategoriserat vår projektportfölj mot målen i Agenda 2030 är det tydligt att vår portfölj starkt kompletterar Vinnovas totala portfölj. Detta då ett tydligt fokus för alla våra satsningar är den sociala dimensionen i både lösning och genomförande.

Figur 17 Social innovation + Agenda 2030

Sociala innovationer ska bidra till ett inkluderande samhälle, förbättra människors välbefinnande och förnya sättet att tänka - som människa, organisation och samhälle. De som berörs av ett problem ska involveras i formuleringen och lösningen av det. Det viktigaste med lösningen är just den sociala samhällsnyttan, det är inte en positiv bieffekt. Vi vänder oss till aktörer inom såväl privat som offentlig sektor, civilsamhället och akademien.

Värdet och nyttan av social innovation kan äga rum på olika samhällsnivåer och bidrar genom att:

- Svara på sociala behov som traditionellt inte adresseras av marknaden eller befintliga institutioner och riktas mot utsatta grupper i samhället.
- Adressera samhällsutmaningar genom nya former av relationer mellan aktörer, där gränsen mellan sociala och ekonomiska perspektiv suddas ut och istället är riktad mot samhället som helhet.
- Bidra till samhällsreformer genom ett mer inkluderande system där ökad egenmakt och lärande både är källor till och resultat av välbefinnande.

För oss är det viktigt att tillåta nya aktörer och gräsrotsinitiativ som utmanar systemet, som idéburen sektor, sociala entreprenörer och berörda individer. Men samtidigt möjliggöra uppskalning, långsiktighet och systemförändringar genom samverkansprojekt med offentlig sektor, näringsliv och akademi.

Vår bedömning är att Vinnova är en viktig aktör i det svenska sociala innovationssystemet. Vi ser att vi med vårt uppdrag har gjort och kan göra mycket för att fortsätta utveckla det sociala innovationssystemet och möta de utmaningar som finns idag. Planen är att de närmaste åren särskilt fokusera på att:

- 1 Fortsätta stötta innovationsprojekt med finansiering för utveckling, test och uppskalning av sociala innovationer
- 2 Utveckla området effektmätning och alternativa finansieringsmodeller/ersättningsmodeller med fokus på utfall
- 3 Utveckla förutsättningar för och spridning av ny forskning och kunskap³
- 4 Etablera/stärka ett system av sociala innovationsfrämjare
- 5 Genom policyarbetet bidra till att lösa policyutmaningar.

---

³ Där finansieringen i december 2017 av en Nationell kunskapsplattform för Social innovation i Sverige mellan MSI och fem lärosäten är ett första steg

---

Referenser

- [1] Howaldt, J., Schröder, A., Kaletka, C., Rehfeld, D., & Terstriep J. (13 juli 2016). *D1.4 Comparative Analysis (Mapping 1): Mapping the World of Social Innovation: A Global Comparative Analysis across Sectors and World Regions*. Hämtad från: <https://www.si-drive.eu/wp-content/uploads/2017/12/SI-DRIVE-D1-4-Comparative-Analysis-2016-07-13-final-2.pdf>
- [2] Tillväxtanalys. (9 maj 2014). *Sociala innovation – ett internationellt perspektiv* Hämtad från: <http://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/pm/pm/2014-05-09-sociala-innovationer-----ett-internationellt-perspektiv.html>
- [3] Europeiska kommissionen. (2013). *Social innovation research in the European Union Approaches, findings and future directions*. Hämtad från: http://www.net4society.eu/_media/social_innovation.pdf
- [4] Europeiska kommissionen. (February 2013). *Guide to social innovation*. Hämtad från: https://ec.europa.eu/eip/ageing/library/guide-social-innovation_en
- [5] Caulier-Grice, J., Davies, J., Patrick R., & Norman W. (31 maj 2012) *Defining social innovation*. Hämtad från: http://siresearch.eu/sites/default/files/1.1%20Part%201%20-%20defining%20social%20innovation_o.pdf
- [6] Murray, R., Caulier-Grice, J., & Mulga, G. (mars 2010). *The open book of Social Innovation*. Hämtad från: <https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2012/10/The-Open-Book-of-Social-Innovationg.pdf>
- [7] Hansson, J., Björk, F., Lundborg, D. & Olofsson, L. (2014). *An Ecosystem for Social Innovation in Sweden - A strategic research and innovation agenda*. Hämtad från: <https://www.mah.se/upload/FAKULTETER/KS/Urban%20Studier/Urban%20forskning/An%20Ecosystem%20for%20Social%20Innovation-final.pdf>
- [8] Europeiska kommissionen. (2011). *Empowering people, driving change - Social Innovation in the European Union*. Hämtad från: http://www.esseurope.eu/sites/default/files/publications/files/social_innovation_o.pdf
- [9] Europeiska kommissionen. (2015). *A map of social enterprises and their eco-systems in Europe*. Hämtad från: <http://www.euricse.eu/wp-content/uploads/2015/11/Synthesis-report-FINAL.pdf>
- [10] Mötesplats Social Innovation. 2017. *Vilka är utmaningarna?* Hämtad från: <http://socialinnovation.se/social-innovation/varfor-social-innovation/>
- [11] Leksell Social Ventures www.leksellsocialventures.com
- [12] Socialdepartementet. Uppdrag angående social innovation i vården och omsorgen om de mest sjuka äldre. Stockholm: Regeringskansliet; 2012.
- [13] Prop. 2016/17:50 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft.

Vinnovas publikationer

Januari 2018

För mer info eller för tidigare utgivna publikationer se vinnova.se

Vinnova Analys

VA 2017:

- 01 The Energy Industry in Sweden continues to grow - *Analysis of companies in the energy industry 2007-2014 - business segments, age structures, gender equality and competence.* (För svensk version se VA 2016:05)
- 02 Hårdare, lättare och snabbare - *Effektanalys av ett urval av Vinnovas materialrelaterade satsningar*
- 03 Årsbok 2016 - *Svenskt deltagande i europeiska program för forskning och innovation*
- 04 The automotive industry in Sweden - *A cluster study*

VA 2016:

- 01 Vinnväxt - Ett innovativt program i takt med tiden
- 02 Årsbok 2015 - *Svenskt deltagande i europeiska program för forskning & innovation*
- 03 Effektanalys av Vinnväxt-programmet - *Analys av effekter och nytta*
- 04 Chemical Industry Companies in Sweden - *Update including data for competence analysis*
- 05 Energibranschen i Sverige fortsätter växa - *Analys av företag i energibranschen 2007-2014 - branschdelar, åldersstrukturer, jämställdhet och kompetens.* (För engelsk version se VA 2017:01)
- 06 Omvandling och fasta tillstånd - *Materialvetenskapens etablering vid svenska universitet*
- 07 Svensk konsultsektor i ny belysning - *Utvecklingstrender och dynamik*

VA 2015:

- 01 Årsbok 2014 - *Svenskt deltagande i europeiska program för forskning & innovation*
- 02 Samverkansuppgiften i ett historiskt och institutionellt perspektiv
- 03 Långsiktig utveckling av svenska lärosätens samverkan med det omgivande samhället - *Effekter av forsknings- och innovationsfinansiärers insatser*
- 04 Företag i Tåg- och järnvägsbranschen i Sverige - *2007-2013*
- 05 FoU-program för Små och Medelstora Företag - *Metodologiskt ramverk för effektanalyser*

- 06 Small and beautiful - *The ICT success of Finland & Sweden*
- 07 National Research and Innovation Councils as an Instrument of Innovation Governance - *Characteristics and challenges*
- 08 Kartläggning och behovsinventering av test- & demonstrationsinfrastruktur

VA 2014:

- 01 Resultat från 18 VINN Excellence Center redovisade 2012 - *Sammanställning av enkätresultaten.* (För engelsk version se VA 2014:02)
- 02 Results from 18 VINN Excellence Centres reported in 2012 - *Compilation of the survey results.* (För svensk version se VA 2014:01)
- 03 Global trends with local effects - *The Swedish Life Science Industry 1998-2012*
- 04 Årsbok 2013 - *Svenskt deltagande i europeiska program för forskning och innovation.*
- 05 Innovations and new technology - *what is the role of research? Implications for public policy.* (För svensk version se VA 2013:13)
- 06 Hälsoekonomisk effektanalys - *av forskning inom programmet Innovationer för framtidens hälsa.*
- 07 Sino-Swedish Eco-Innovation Collaboration - *Towards a new pathway for shared green growth opportunity.*
- 08 Företag inom svensk massa- och pappersindustri - *2007-2012*
- 09 Universitets och högskolors samverkansmönster och dess effekter

Vinnova Information

VI 2017:

- 01 Forskning inom gruv- och mineralområdet - *En studie av styrkor och samverkan*
- 02 Projektkatalog 2016 Utmaningsdriven innovation Steg 1 - *Initieringsprojekt*
- 03 Projektkatalog 2016 Utmaningsdriven innovation Steg 2 - *Samverkansprojekt*
- 04 Projektkatalog 2016 Utmaningsdriven innovation Steg 3 - *Följdinvesteringsprojekt*
- 05 Årsredovisning 2016
- 06 Challenge-Driven Innovation - *Societal challenges as opportunities for growth* (för svensk version se VI 2016:07)
- 07 FFI Årsrapport 2016 - *Samverkan för stark svensk fordonsindustri och miljöanpassade samt säkra transporter*

VI 2016:

- 01 Projektkatalog Utmaningsdriven innovation Steg 1-2015 - *Initieringsprojekt*
- 02 Projektkatalog Utmaningsdriven innovation Steg 2-2015 - *Samverkansprojekt*
- 03 Projektkatalog Utmaningsdriven innovation Steg 3-2015 - *Följdinvesteringsprojekt*
- 04 Årsredovisning 2015
- 05 FFI Årsrapport 2015 - *Samverkan för stark svensk fordonsindustri och miljöanpassade samt säkra transporter*
- 06 Innovation för ett attraktivare Sverige - *Sammanfattning* (Kortversion av VI 2015:07)
- 07 Utmaningsdriven innovation - *Samhällsutmaningar som tillväxtpotentialer* (för engelsk version se VI 2017:06)
- 08 Vinnväxt - *A programme renewing and moving Sweden ahead*

VI 2015:

- 01 Insatser för innovationer inom Hälsa
- 02 FFI Årsrapport 2014 - *Samverkan för stark svensk fordonsindustri och miljöanpassade samt säkra transporter*
- 03 Social innovation - *Exempel*
- 04 Social innovation
- 05 Årsredovisning 2014
- 06 Sweden needs FFI (för svensk version se VI 2015:10)
- 07 Innovation för ett attraktivare Sverige - *Underlag till regeringens politik för forskning, innovation och högre*

utbildning 2017-2020 - Huvudrapport
(för sammanfattning se VI 2016:06, för
analysrapport se VI 2015:08)

- 08 Förutsättningar för
innovationspolitik i Sverige
- Underlag till regeringens politik
för forskning, innovation och högre
utbildning 2017-2027 - Analysrapport (för
huvudrapport se VI 2015:07)
- 09 UTGÅR, ersätts av VI 2016:07
- 10 Sverige behöver FFI (för engelsk
version se VI 2015:06)
- 11 UTGÅR, ersätts av VI 2017:06

VI 2014:

- 01 Tjänsteinnovationer 2007.
- 02 Innovationer som gör skillnad - en
tidning om innovationer inom offentliga
verksamheter
- 03 Årsredovisning 2013
- 04 UTGÅR, ersätts av VI 2016:08
- 05 UTGÅR, ersätts av VI 2015:01
- 06 Din kontakt i EU:s forsknings- och
innovationsprogram.
- 07 VINNOVA - Sveriges
innovationsmyndighet (För engelsk version
se VI 2014:10)
- 08 Visualisering - inom akademi,
näringsliv och offentlig sektor
- 09 Projektkatalog Visualisering - inom
akademi, näringsliv och offentlig sektor
- 10 VINNOVA - Sweden's Innovation
Agency (För svensk version se VI 2014:07)

Vinnova Rapport VR 2018:

- 01 Social innovation i Sverige -
Kartläggning av ekosystemet för social
innovation

VR 2017:

- 01 Att skapa förutsättningar för
innovation - Erfarenheter från
"Idéslussar i kommuner - förstudie 2015"
- 02 Testbäddar inom hälso- och
sjukvård och äldreomsorg -
Portföljuttvärdering av Vinnovas program
- 03 Samband mellan immateriella
tillgångar, innovation och
ekonomisk tillväxt - Två
kunskapsöversikter
- 04 På jakt bland forskare och
managementkonsulter -
Klinisk forskning och praktisknära
kunskapsutveckling inom
managementområdet
- 05 Utvärdering strategiska
innovationsprogram - Första
utvärderingen av Innovair, BioInnovation,
IoT Sverige, Smartare Elektroniksystem,
SIO Grafen och Swelife
- 06 Why manufacture in Sweden?
Strengths and best practice - a summary
of "Flaggskeppsfabriken" (För svensk
fullversion se VR 2016:07)

VR 2016:

- 01 Third Evaluation of VINN
Excellence Centres - AFC, BiMaC
Innovation, BIOMATCELL, CESC,
CHASE, ECO2, Faste, FUNMAT, GHz,
HELIX, Hero-m, iPack, Mobile Life,
ProNova, SAMOT, SuMo & WINGQUIST
- 02 Third Evaluation of Berzelii
Centres - Exselent, UPSC & Uppsala
Berzelii
- 03 NOVA - Verktyg och metoder för
normkreativ innovation (för engelsk
version se VR 2016:06)
- 04 Forskning och utveckling för ökad
jämförbarhet - Följeforskning om
Vinnovas regeringsuppdrag avseende
behovsmotiverad forskning för ökad
jämförbarhet 2013-2015
- 05 This is about Change - Ten years
as an on-going evaluator of the Triple
Steelix initiative (För svensk version se VR
2015:05)
- 06 NOVA - tools and methods for
norm-creative innovation (för svensk
version se VR 2016:03)
- 07 Flaggskeppsfabriken - Styrkor i svensk
produktion (För engelsk sammanfattning
se VR 2017:06)
- 08 Flaggskeppsmetodiken - En
arbetsmetod för industriellt
erfarenhetsutbyte
- 09 Evaluating the Role of
HEIs' Interaction with Surrounding
Society - Development Pilot in Sweden
2013-2016

- 10 Utvärdering strategiska
innovationsprogram - Första
utvärderingen av Processindustriell IT och
automation, Produktion 2030, Gruv- och
metallutvinning, Lättvikt och Metalliska
material
- 11 Shaping the Future now - Good
Start! International evaluation of Geo
Life Region, Smart Housing Småland and
The Paper Province 2.0

VR 2015:

- 01 Bumpy flying at high altitude? -
International evaluation of Smart Textiles,
The Biorefinery of the Future and Peak
Innovation
- 02 From green forest to green
commodity chemicals - Evaluating
the potential for large-scale production in
Sweden for three value chains
- 03 Innovationstävlingar i Sverige -
insikter och lärdomar
- 04 Future Smart Industry - perspektiv på
industriomvandling
- 05 Det handlar om förändring - Tio
år som följeforskare i Triple Steelix (För
engelsk version se VR 2016:05)
- 06 Evaluation of the Programme
Multidisciplinary BIO - The strategic
Japanese-Swedish cooperation programme
2005 - 2014
- 07 Nätverksstyrning av
transportinnovation
- 08 Ersättningsssystem för innovation
i vård och omsorg - En studie
av åtta projekt som utvecklar nya
ersättningsmodeller

VR 2014:

- 01 Vägar till välfärdsinnovation - Hur
ersättningsmodeller och impact bonds kan
stimulera nytänkande och innovation i
offentlig verksamhet
- 02 Jämställdhet på köpet? -
Marknadsfeminism, innovation och
normkritik
- 03 Googlemodellen - Företagsledning för
kontinuerlig innovation i en föränderlig
värld
- 04 Öppna data 2014 - Nulägesanalys.
- 05 Institute Excellence Centres - IEC
-En utvärdering av programmet
- 06 The many Faces of Implementation
- 07 Slututvärdering Innovationslussar
inom hälso- och sjukvården

Vinnova bidrar till att stärka Sveriges innovationsförmåga för hållbar tillväxt

Post: Vinnova, SE-101 58 Stockholm, Sweden Besök/Office: Mäster Samuelsgatan 56
+46 8 473 30 00 vinnova@vinnova.se vinnova.se